norrmejerier

20

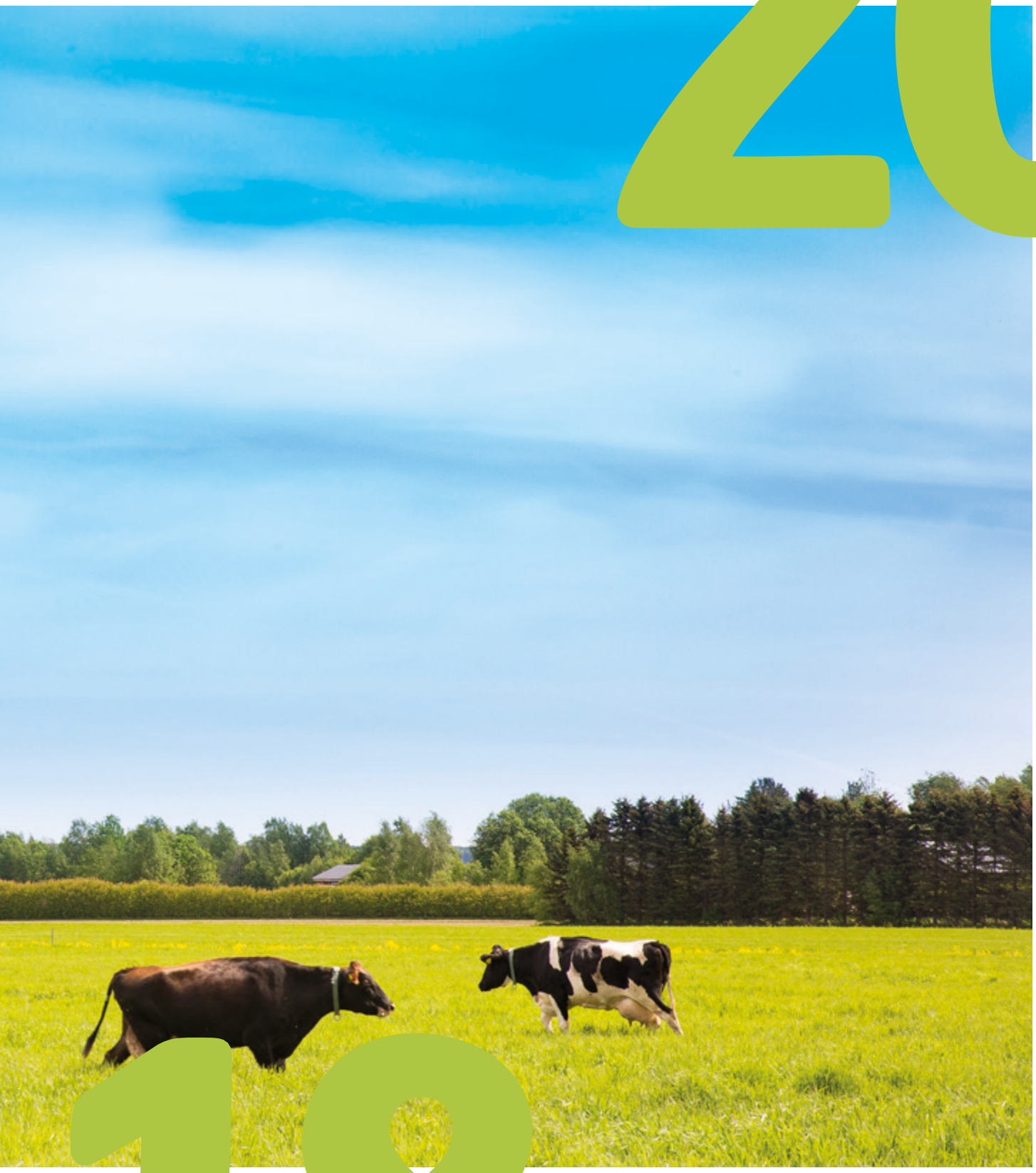

18

Hållbarhetsredovisning

Innehållsförteckning:

Hållbart Norrland som gör oss stolta	3
Ordförande om Norrmejerier och hållbarhet	4
VD om Norrmejerier och hållbarhet	5
Kooperation – en hållbar företagmodell	6
Hållbara milstolpar	7
Norrländskt kretslopp	8–9
Hållbart norrländskt lantbruk	10–12
Ekosystemtjänster för människans välbefinnande	13
Mjölk – ett hållbart livsmedel	14–16
Korta notiser om hållbarhet	17
Hållbara förpackningar för återvinning	18–19
Hållbara mejerier	20–25
Samdistribution – vinnande för hållbara transporter i Norrland	26–28
Den goda arbetsplatsen	29–31
Globala, nationella och egna mål	32–33
Om Norrmejeriers hållbarhetsrapport med intressent- och väsentlighetsanalys	34
Foto Hållbarhetsredovisning 2018	35

ADRESSER

Huvudkontor
Mariehemsvägen 210, Box 1313, 901 23 Umeå
Tel 090 18 28 00, fax 090 18 29 45

norrmejerier@norrmejerier.se
www.norrmejerier.se

Burträsk mejeri
Kamvägen 10, 937 31 Burträsk
Tel 090 18 28 00, fax 090 18 47 07

Luleå mejeri
Producentvägen 14, Box 941, 971 28 Luleå
Tel 090 18 28 00, fax 0920 24 24 24

Umeå mejeri
Mejerivägen 2, 906 22 Umeå
Tel 090 18 28 00, fax 090 18 28 80

Ånäset ostlager
Snickarvägen 1, 915 34 Ånäset
Tel 090 18 28 00, fax 090 18 47 19

Norrmejerier Hållbarhetsredovisning 2018

Utgivare: Norrmejerier
Texter: Norrmejerier/Grejja Kommunikation AB
Layout och vissa figurer: Grejja Kommunikation AB
Tryckeri: Original Umeå
Upplaga: 500 ex

Norrmejerier Ekonomisk förening

Norrmejerier Ek. Förening ägs av 446 (2018) lokala bönder varav 372 (2018) aktiva mjölkleverantörer i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län. Norrmejerier förädlar årligen cirka 205 miljoner kg mjölk vid mejerierna i Umeå, Luleå och Burträsk till olika mejeriprodukter som mjölk, fil, grädde och ost. I produktsortimentet ingår varumärkena Norrmejerier®, Västerbottensost®, Verum®, Gainomax®, Fjällfil®, Fjällyoghurt® och Norrgott®. Norrmejerier sysselsätter cirka 500 årsanställda och omsätter cirka två miljarder kronor per år.

Ett hållbart Norrland som gör oss stolta – nu och i framtiden

Norrmejeriers Hållbarhetsredovisning är vårt sätt att berätta om hur vi gör gott för Norrland nu och i framtiden.

För oss är hållbarhet inte det ena eller det andra. Miljömässig hållbarhet går hand i hand med ekonomisk och social hållbarhet. Norrmejerier är en självklar del av Norrland nu och i framtiden och vi är övertygade om att vi gör skillnad. Vi ser oss som en del i arbetet med att uppfylla FN:s globala hållbarhetsmål, nationella miljömål och de mål som utformats i nationella och regionala livsmedelsstrategier om en ökad livsmedelsproduktion och högre självförsörjningsgrad i Norrland.

Investering i Norrlands framtid

Norrmejeriers mål är att nu och i framtiden vara ett självständigt och lönsamt mejeriföretag. Ägarskapet finns i Norrland i de norrländska mjölkbönderna. Det innebär att alla norrlänningar, med sitt val i mejerihyllan kan vara en del i en cirkulär ekonomi.

Varje mjölkliter, ostbit eller smörpaket, är en investering i Norrlands framtid med lönsamma mjölkföretag, en levande landsbygd med öppna landskap och en biologisk mångfald.

Miljö- och klimatval

Norrmejerier har en lång tradition av att pröva vad som är möjligt för bästa miljö- och klimatval. Vi vill göra vad vi kan för att säkra framtiden för kommande generationer, såväl i Norrland som att minska den gemensamma och globala klimatbelastningen.

Vi strävar efter att bidra till Sveriges miljömål och till FNs globala hållbarhetsmål. Det gör vi med både stora och små medvetna val. Exempelvis i det stora med en fossilfri energiförsörjning och i det lilla där vi så ofta det går, använder digitala verktyg för att överbrygga avstånd mellan våra verksamheter.

Självklart norrländskt ursprung

Så långt det är möjligt väljer Norrmejerier norrländska resurser, varor och tjänster. Självklart är all mjölk från Norrland och energin som driver mejerierna är förnybar och ursprungsmärkt från Norrland. Norrmejerier samarbetar med norrländska åkerier för hämtning av mjölk vid gårdar och för distribution av kylda livsmedel i Norrland. Genom medvetna val, vill vi bidra till att arbetstillfällen stannar i norr.

Med våra leverantörer eftersträvar vi ett samarbete präglat av ömsesidig respekt och tillit och en gemensam bild av våra kvalitets- och miljömål. Vi är noggranna och konsekventa i inköpsarbetet som innefattar utvärdering av nya och uppföljning av befintliga leverantörer.

Social hållbarhet

Vi vill vara den goda arbetsplatsen, där vi tillsammans tar ansvar för företagets värden i form av glädje, stolthet och flexibilitet och vara ett företag där medarbetare kan utvecklas som människa och växa i sitt arbete.

Våra insatser har betydelse för många fler. När vi erbjuder sponsring då har vi valt att rikta den mot barn och unga i de fyra nordliga länen. Norrmejeriers sponsring består i att erbjuda stärkande mjölk till aktiviteter som anordnas för barn och unga.

Ett långsiktigt samarbete är med Hjältarnas hus som arbetar med att underlätta tillvaron för sjuka barn och deras familjer när de vistas vid Umeå universitetssjukhus.

Mänskliga rättigheter

De mänskliga rättigheterna är universella och gäller för alla och envar. De slår fast att alla människor, oavsett land, kultur och sammanhang, är födda fria och lika i värde och rättigheter. De mänskliga rättigheterna tar för Norrmejerier form i företagets likabehandlingsplan och formuleras i kollektivavtal.

Vår uppförandekod beskriver våra löften och värderingar till varandra i företaget och till våra kunder, konsumenter och samarbetspartners.

Antikorruption

Norrmejerier har nolltolerans mot korruption och har därför ett strikt regelverk för relationen med kund och underleverantörer för att undvika misstankar om oegentligheter.

Gör gott för Norrland

Hållbarhet för Norrmejerier är en väv av målmedvetna insatser i avsikt att göra gott för Norrland. De tre hållbara dimensionerna av ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet hänger tätt samman och man hittar spår av dem genom hela vår Hållbarhetsredovisning. Vi önskar dig en god läsning och ett fortsatt gott samarbete på vår gemensamma Hållbarhetsresa.

norrmejerier
Gör gott.

Vi har ännu bara börjat

Jag är stolt över vad vi hittills åstadkommit, men ambitionen kommer alltid vara högre i ett hållbarhetsarbete som inkluderar hela värdekedjan.

Norrmejeriers vision är att göra gott för Norrland. Det handlar inte bara om vår goda mjölk, ost och smör. Det är något mycket större som inbegriper hela Norrlands framtid och norrlänningarnas livskvalité.

Norrmejerier har arbetat med hållbarhetsfrågor sedan företagets begynnelse. Vi började tidigt med att samdistribuera våra varor för att minska miljöbelastningen. Verum var före sin tid som innovation där vi jobbade med goda bakterier för att främja hälsan.

Norrmejerier investerade 2012 i en biogasanläggning som idag är ett stort bidrag till ett fossilfritt mejeri. Det är nyttigt att se tillbaka och vi kan verkligen vara stolta över allt vi genomfört.

Att vi måste ta klimathotet på allvar borde ingen ifrågasätta och allt fler av världens ledare enas kring ambitioner att minska användningen av fossila bränslen och minska belastningen på vår planet. Länder har förbundit sig att göra förbättringar utifrån sina förutsättningar och de länder som kommit längre i sitt arbete mot klimatneutrala ska bidra ytterligare till det samlade målet om att begränsa jordklotets uppvärmning till två grader. Det är ambitiösa utfästelser som förutsätter att alla aktörer i varje land bidrar på sitt sätt.

Det känns bra att Norrmejerier redan har kommit långt i detta arbete. Vi kan med gott samvete säga att vi har en fossilfri energiförsörjning vid våra mejerier. Vi vet att vi har ett jordbruk som är i världsklass.

Stolt är jag också över våra optimeringar av transporter och att vi låter andra leverantörers varor följa med i våra bilar. Det minskar de tunga transporterna totalt i Norrland vilket leder till lägre klimatpåverkan och minskade utsläpp. Den bästa milen är den mil som aldrig behöver köras.

Jag önskar dock att utbudet av förnybara drivmedel i Norrland anpassade för tunga transporter ökar. Norrmejerier som kör transporter över hela Norrland och kombinationen av ett förnybart drivmedel, i tillräckliga volymer och med infrastruktur i form av tankstationer är en svår nöt att knäcka. Det är hög tid att nödvändiga politiska beslut fattas för att få igång en inhemsk produktion som vi kan lita på är långsiktig, hållbar, helt fri från palmolja och eventuella restprodukter.

Vi måste ha en försörjning av förnybara drivmedel i hela landet. Våra lastbilar måste kunna tanka i hela Norrland och mjölkföretagen behöver förnybara drivmedel till sina maskiner på gården. Vi vet att det går. Vi har skogen och massaindustrin med restprodukter som går att utveckla.

I denna hållbarhetsredovisning får vi chansen att berätta om allt arbete vi gör för att göra gott för Norrland och en hållbarare värld. Norrmejerier har alltid strävat efter hållbara beslut med en ständig vision om att göra gott för Norrland. Jag är stolt över vad vi hittills åstadkommit, men ambitionen kommer alltid vara högre.

Gör gott genomsyrar hela företaget och varje medarbetares inställning i såväl små som stora beslut i det vardagliga arbetet. Norrlänningarna är också stolta över Norrmejerier som sitt eget norrländska mejeri. Det är en relation vi vårdar ömt.

Vi har hållbarhet högst upp på dagordningen. Hållbarhetsarbetet inkluderar hela värdekedjan, från den norrländska myllan, genom mejerierna, till hyllan hemma i norrlänningarnas kylskåp och ända till dess att förpackningen återvinns.

Vi har gjort mycket, men vi har ännu bara börjat.

Anders Fredriksson, vd

Vi är en styrka för Norrland

Norrmejerier är ett kretslopp utan slut, där ägandet är lokalt förankrat och pengarna för mjölken, osten och smöret fortsätter göra gott för Norrland.

Jag känner stolthet över oss norrländska mjölkproducenter. Vi driver våra gårdar på ett ansvarsfullt och hållbart sätt. Vi värnar natur och djur och säkrar att norrlänningarna får sina lokala mejeriprodukter.

Nationell och regionala livsmedelsstrategier pekar tydligt ut behovet av ökad livsmedelsproduktion i hela landet. Självförsörjningsgraden behöver öka och Sverige har möjlighet att vända en nedåtgående trend och istället öka produktionen av mjölk och mejeriprodukter. Det är ett kvitto på att vi mjölkproducenter verkligen behövs nu och i framtiden.

Norrmejeriers gårdar är verksamma i en del av världen där vi har mer odlingsmark än vi idag nyttjar, luften är ren och vi har gott om vatten med en god kvalitet. Vi har goda förutsättningar att klara av en fortsatt mjölkproduktion trots klimateffekter i form av extrema väder. Det visar sommarens torka som verkligen satte oss alla på hårda prov och som kommer ge ekonomiska konsekvenser under flera år. Men de allra flesta tror trots allt att de kommer klara djuren över vintern till nästa växtsäsong, vilket är en tröst.

Vår norrländska förening som vi mjölkbönder äger tillsammans är en styrka för hela Norrland. Ägandet är starkt och lokalt förankrat. Pengarna för mjölken, osten och smöret stannar i Norrland och fortsätter göra gott för Norrland. Det är ett kretslopp utan slut och som fortsätter tillsammans med alla norrlänningar som väljer våra produkter.

Jag är oerhört tacksam över det stöd vi får genom norrlänningarnas val i mejerihyllan. Det är en relation vi ska fortsätta att vårda.

Den norrländska mjölkgården består av flera verksamheter. Det är odlingen som ger foder till djuren. Det är djuren som ger mjölk till mejerierna. Många gårdar har också skog som vi vet har en betydelse för kretsloppet av CO2.

Förutsättningarna för vallodling är mycket goda i norra Sverige. Klimatet gynnar produktion av ett vallfoder med högt energi- och näringsinnehåll. De långa ljusa dagarna gör att växterna kan bygga upp energirika kolhydrater, via fotosyntes, praktiskt taget dygnet runt. Fleråriga grödor, såsom vallväxter, tillför mycket växtmaterial till marken vilket påverkar mullhalt, markstruktur och tillgången på växtnäring positivt.

Norrmejeriers ägare är nyfikna och jobbar med utveckling av den egna gården. Runt om i vårt område finns ett flertal gårdar med egen biogasanläggning och andra har solpaneler på ladugårdstaken.

Vi har en spännande framtid och tillsammans ska vi berätta ännu mer om hur vi jobbar på gårdarna, hur vi som jordbrukare är en förutsättning i klimatarbetet. Vi kan aldrig slå oss till ro, då är risken att någon annan berättar för oss och då blir det tyvärr ofta fel.

Den norrländska mjölkgården är en del av Norrlands, Sveriges, Europas och hela världens framtid.

Ulla Bergström, ordförande

> Nyfikna ägare som jobbar med utveckling av den egna gården.

Målsättningar
Solid finansiering
Konkurrenskraftig ägaravkastning
Stabil invägning av mjölk
Självförsörjning av mejerivaror i norr
Hållbar tillväxt i de fyra nordliga länen

Styrkor
Demokratisk styrning
Långsiktigt ägarskap
Hållbarhet som en del i affären
Stark lokal förankring
Hela värdekedjan samlad i företaget

Utmaningar
Global konkurrens
Generationsväxling
Jordbruk med varierande förutsättningar

Kooperation – en hållbar företagsform

Norrmejerier är en ekonomisk förening, ett medlemsägt företag med långsiktigt hållbar ägarstruktur och tydlig förankring i den norrländska myllan.

Norrmejerier är ett kooperativt företag ägt av mjölkbönder i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län. De aktiva mjölkföretagen är spridda över ett geografiskt område motsvarande halva Sveriges yta och Norrmejerier har utvecklats genom stegvisa sammanslagningar av mindre mejeriföreningar. Varje sammanslagning har genomförts i avsikt att uppnå skalfördelar och bästa lönsamhet för den mjölk som gårdarna producerar.

En förutsättning är alla de som lever och verkar i Norrland. Det är genom valet av lokalproducerat som det ekonomiska kretsloppet fungerar.

Kooperationens betydelse

Kooperativt företagande har en lång tradition i Sverige. Många lantbrukare är medlemmar i och därmed ägare av flera föreningsdrivna företag, exempelvis Lantmännen, Norrskog eller Norra Skogsägarna.

Den kooperativa ägarformen innebär en tydlig förankring i det lokala samhället och den norrländska myllan. För Norrmejerier är det här den absolut mest förädlade formen av att göra gott för Norrland.

Demokratisk styrning

Medlemmar i föreningen utser företrädare i ägarskapet enligt demokratiska principer. Ägargruppen är geografiskt indelad i tio kretsar som var för sig, utser fullmäktige. Det sker i enlighet med föreningens stadgar och demokratiska principer. Fullmäktiges viktigaste uppgift är att utgöra föreningens högsta organ vid den årliga föreningsstämman. Där beslutas om bland annat ledamöter till Norrmejeriers styrelse, valberedning och årets resultat.

Därutöver bjuder styrelsen in till fullmäktigekonferenser när styrelsen vill belysa vissa frågeställningar och inhämta fullmäktiegegruppens åsikter, dessa sammankomster är av rådgivande karaktär.

Norrmejeriers styrelse utövar aktiv styrning av företaget och fattar löpande beslut om företagets mål och strategi, avräkningspris med mera. Styrelsen har också ansvaret vid rekrytering av vd.

Den kooperativa ägarformen ger möjlighet till en långsiktighet i företagets styrning, investeringar, mål och framtida utveckling.

Föreningsformens utmaningar och möjligheter

Den ekonomiska föreningen har utmaningar, som ligger i en demokratisk och komplex ägarstruktur, med en förankringsprocess som kan ta längre tid än i ett traditionellt företag med färre ägare. Samtidigt kan väl förankrade beslut få tydligt genomslag. Läs mer i ”Hållbarhet – en del av kooperationens kärna” av Svensk Kooperation. En annan utmaning är föreningens relativa småskalighet och en global konkurrens.

En föryngring av ägarskapet är en pågående process genom generationsväxling eller försäljning av befintliga gårdar. Här har yrkets status och ställning i samhället en betydelse för en framtida utveckling. Positivt är en nationell och regionala livsmedelsstrategier som tydliggör betydelsen av primärproduktion och förädling av livsmedel.

Ägaruppdrag

Norrmejeriers ägaruppdrag är att främja den norrländska mjölkgårdens lönsamhet och trygga avsättningen av medlemmarnas mjölkråvara idag och imorgon.

Affärsstrategi

Styrelsen har antagit en affärsstrategi för lönsamma affärer genom förädling och försäljning av medlemmarnas mjölkråvara till mejeriprodukter av utmärkt kvalitet. Strategin är förankrad i såväl medlemsled som hos medarbetare.

Lokal förankring

Varje aktiv ägare av Norrmejerier driver ett eget mjölkföretag som dagligen representerar Norrmejerier på sin ort. Varje mjölkföretagare är engagerad i sitt lokalsamhälle som arbetsgivare, men också i form av tjänsteköp från andra företag. I snitt bidrar varje mjölkföretagare till fem arbetstillfällen och en stärkt lokal servicenäring. Mjölkföretagaren har ofta ett genuint intresse i bygden och många deltar i det lokala föreningslivet.

Forskningssamarbete

Norrmejerier Ekonomisk förening har intressen i att stimulera forskning riktad mot jordbruk och specifikt mjölkproduktion. Norrmejerier är därför medlemmar i och ger ekonomiskt stöd till SLF (Stiftelsen Lantbruksforskning) och RJN (Regional jordbruksforskning för norra Sverige).

Hållbara milstolpar

norrmejerier
Gör gott.

Byggstart av nytt kyllager för en hållbar transport- och logistikkedja med ökad samdistribution av kylda och frysta livsmedel	2018	61 procent samdistribution
Först med extra klimatsmart förpackning och bioplast i korkar på mjölk.		Hållbarhetspolicy med miljöfokus på gård
		Ulla Bergström blir första kvinna som Norrmejeriers ordförande
Norrmejerier ställer sig bakom Soja-dialogen – initiativ för endast certifierad soja i djurfoder.	2017	Fossilfri energiförsörjning vid mejerierna – mål sattes 2010
Varumärken med 100 procent palmoljefria produkter	2016	Norrmejerier Akademi – eget utbildningsprogram
Energicertifiering ISO 50001	2015	Tar hem förädling av riven ost till Norrland i samband med invigning av ny ostförädlingsanläggning vid Umeå mejeri.
Route Optimizer – eget system för optimering av transporter Jämställdhetspris Umeå kommun	2014	Först med extra vitamin D berikad Norrismjölk efter studie på barn och unga (Norrlands universitetssjukhus) om D-vitaminbrist på grund av mörka vintrar.
	2013	FSC-certifierad skogsråvara i alla kartongförpackningar
Miljöcertifiering ISO 14001	2011	
	2010	Norrbottens miljöpris
Norrmejerier Uppförandekod CoC	2009	
Kvalitet och miljöledning på gård – IP-sigill införs och omfattar alla gårdar från 2008. 2014 eget Kvalitetssäkringssystem Norrgården®	2007	Livscykelanalys (LCA) på 23 norrländska mjölkgårdar
	2006	
Biogasanläggning Umeå mejeri invigs Lansering av Norrmejerier Gör Gott	2005	Strukturerad sponsring av aktiviteter för barn och unga inleds. Exempel på samarbeten: Fotbollsfestivalerna, Hjältarnas Hus och Folktandvården från 2015.
Införande av standards och certifiering i livsmedelssäkerhet som i steg utvecklats till dagens FSSC22000	2001	
	1994	Sockerpolicy som del i hälsoinsats
Uppstart samdistribution av andra leverantörers varor	1997	
	1994	KRAV eko-mjölk och ekologiska produkter
Norrmejerier hyllmärker hälsosamma mejeriprodukter med ett hjärta i Norsjös livsmedelsbutiker. Norsjö-projektet var ett hälsoprojekt för att motverka hjärt- och kärlsjukdomar. Hjärtat byttes 1989 till Nyckelhålet som infördes på hälsosamma produkter i hela Norrmejeriers område.	1989	Verum Hälsofil® utvecklas i samarbete med Umeå universitet
	1987	Norrmejerier bildas genom sammanslagning av mejeriföreningar i flera steg och utvidgning geografiskt till Ångermanland, Jämtland och till att välkomna nya medlemmar i hela de fyra nordliga länen.
	1971	

Norrländskt kretslopp som gör gott

Den norrländska gården är ett kontinuerligt kretslopp där korna omvandlar grödor ur det biologiska kretsloppet till näringsrika mejeriprodukter.
Gödsel återförs till åkern och sluter kretsloppet genom att stimulera till ny växt av foder åt gårdens djur varpå vi kan få ny mjölk.
Intresse finns för förnybara energikällor och ett antal gårdar återvinner energi ur biogas och solcellspaneler.

Gården

Norrmejerier har en vision om att bli Sveriges ledande kretsloppsmejeri och varje steg i förädlingsprocessen utvecklas i att återanvända och återvinna resurser så långt det är möjligt.
Exempelvis återvinning av värme och återanvändning av vatten i flera steg. En milstolpe var övergång till norrländska och förnybara energikällor.
Avfall och rester från mejeriproduktionen återvinns i form av energi till mejeriet. Kvar blir ett renat avloppsvatten och en rötrest som kan utvecklas och återföras till gårdens åkrar.
98 procent av mejeriernas avfall återvinns.

Mejerier

Värme Vatten Ånga Biogas Pellets Restprodukter Avfall Energi

Hållbar förpackning i kartongfiber från FSC-certifierad skog och biobaserad plast.

Norrmejerier utvecklar och optimerar logistik och norrländska transporter av kylda och frysta livsmedel, både egna mejeriprodukter och andra leverantörers livsmedel. Den mil som aldrig behöver köras är den absolut mest miljövänliga milen.
Norrmejerier strävar också efter att använda hållbara fordon och förnybara bränslen. Dessutom sker en kontinuerlig utveckling av retursystem för returbackar, rullburar och pallar.

Transporter

Valet av Norrmejeriers produkter är en investering och en förutsättning för att pengarna ska återinvesteras i vår gemensamma och Norrlands framtid.
Att sortera förpackningar för återvinning bidrar till att förpackningsmaterialet kan återanvändas till nya förpackningar och till energi.

Konsument Kund

Givetvis är den norrländska djurvälfärden i fokus.
Norrmejeriers ägare, de norrländska mjölkproducenterna älskar sina djur och ser till så att landskapet hålls öppet och bidrar till norrlänningarnas välbefinnande.
Den norrländska och fleråriga vallodlingen bidrar till mullhaltiga marker som klarar att lagra in kol. Att markerna plöjs mer sällan minskar utsläpp av CO2.
Kornas tramp och ett relativt småskaligt jordbruk ger oss en rik biologisk mångfald.
Andelen ekologiska gårdar motsvarar 16 procent av den totala invägningen

Målsättningar
Minskat beroende av fossila bränslen
Mindre soja i foder
Ökad andel egenodlat foder
Eko-invägning i balans med försäljning

Styrkor
Norrgården med Hållbarhetspolicy
Gott om ren luft och friskt vatten
Närings- och energirikt vallfoder
Bra förutsättningar för flerårig vall
Unik biologisk mångfald
Ekosystemtjänster

Utmaningar
Glesbygd
Jordbrukets fossilberoende
Kort odlingssäsong
Ej helt självförsörjande på spannmål
Minskad efterfrågan på eko-produkter

Hållbart norrländskt lantbruk

Norrmejerier är en självklar del i en hållbar utveckling av Norrland. Lantbruket och hållbart producerade mejeriprodukter med högt näringsinnehåll behövs i ett regionalt, nationellt och globalt perspektiv.

Vi är övertygade om att norrländsk mjölkproduktion är en del i lösningen av en klimatomställning. En stor del av norrländsk åkermark består av vallodling, som blir grovfoder till korna. Flerårig vallodling har en viktig funktion för kolinlagring.

Norrland har unikt bra förutsättningar för vallodling med frisk luft och gott om vatten med en god kvalitet. Ljusa sommarnätter bidrar till snabbt växande grödor med ett högt närings- och energiinnehåll.

Fleråriga grödor

I odling av flerårig vall, är Norrmejeriers mjölkgårdar en förebild för nationellt och globalt jordbruk.

Fleråriga grödor, exempelvis vall, bidrar till mindre erosion av jordar, jämfört med ettåriga grödor. Mullhalten bibehålls med god vattenbindning och dränage i växternas rotsystem vid blöta. Att plöjning sker inte sker varje år, minskar frisläppande av koldioxid och bidrar till mindre drivmedelsförbrukning.

Odlingsbegränsning

Norra Sverige har klimatmässiga begränsningar för vad som går att odla. Utöver vall kan det i vissa områden finnas förutsättningar för foderspannmål, men inte spannmål som livsmedel till människor. På grund av korta somrar skördas foderspannmål ibland innan grödan är helt mogen, för att ensileras.

Skulle odling av grovfoder eller foderspannmål upphöra, då skulle det ske en ökad igenväxning och förskogning med negativa konsekvenser för öppna landskap och den biologiska mångfalden.

Kraftfoder som tillskott

Den moderna mjölkgården är beroende av kraftfoder för en god mjölkavkastning. Gårdar som inte har förutsättningar för egen odling av spannmål köper det med huvudsakligt ursprung från Norrland eller övriga Sverige. Vid SLU i Umeå pågår forskning om grödor, tåliga för nordligt klimat och det finns ett intresse bland gårdarna för ökad självförsörjningsgrad av foderspannmål och andra grödor.

Begränsning för gårdarnas tillväxt

Beroende på var en enskild gård är lokaliserar kan de långa avstånden i Norrland vara en utmaning för gårdarnas tillväxtmöjligheter, men tillgången på mark i Norrland kan också vara en styrka.

Längs Norrlands kustland råder brist på mark och i inlandet kan geografiska avstånd begränsa möjligheten för marköverstånd eller arrende. Det är delar av förklaringen till att den norrländska snittgården är relativt småskalig jämfört med gårdar längre söderut i Sverige, Europa och övriga världen.

Norrmejeriers största gårdar har cirka 350 mjölkande djur och genomsnittsgården cirka 66, jämfört med den svenska snittgården som har 90 mjölkande kor och stora gårdar med uppemot 2000 djur.

Ekologisk mjölkråvara

Norrmejerier har medvetet ökat andelen ekologisk mjölkråvara med hjälp av stimulanserbjudande för omställning till ekologisk odling, djurhållning och mjölkproduktion.

Dessutom har nya ekologiska leverantörer tillkommit i Jämtland, där så gott som samtliga ekobönder är medlemmar i Norrmejerier. Inga nya ekogårdar har tillkommit under 2018, men den ökning som skedde under 2017 har gett fullt genomslag på årets totala volym.

Andelen ekologisk mjölkråvara landar på 16 procent, jämfört med 15 procent 2017. Antalet ekogårdar är 63 stycken. Efterfrågan på ekologiska mejeriprodukter har minskat under 2018.

Fakta om norrländsk mjölkproduktion

Det uttrycks många åsikter om klimatsmart mat och hur man ska äta för att minska sin klimatpåverkan. I artiklarna hamnar ofta både nötkött och mjölk på listan av livsmedel man ska minska på grund av dess klimatpåverkan. Norrmejerier vill bidra till att nyansera debatten.

Argument:

- Vi måste äta och all matproduktion har en viss klimatpåverkan, så det finns en gräns för hur mycket vi kan minska vårt utsläpp från maten. I jämförelse med flygresor, som ofta är högst frivilliga, motsvarar en resa till Thailand mer utsläpp än vad konsumtionen av livsmedel per person bidrar med under ett år. Totalt utgör alla svenskars transporter (bil och flyg) 46 procent av vår samlade klimatpåverkan, jordbruket står för 11 procent.

- När man jämför olika livsmedel med varandra är det viktigt att tänka på att de ger olika mängd näringsämnen. Mjölk innehåller 18 av 22 av de näringsämnen som vi behöver och är därmed ett mycket näringstätt livsmedel.

- Svensk mjölk har 44 procent lägre klimatpåverkan än världsgenomsnittet. Detta tack vare hög avkastning och det faktum att mjölkproduktion även ger kött.

- Norrland har naturliga förutsättningar för odling av vall, alternativet är skog då odling av mat inte alltid är klimatmässigt möjligt. Betande djur bidrar till en hållbar användning av mark och naturresurser.

- Norrländska kor betar och bidrar till biologisk mångfald, vilket är ett av våra nationella miljömål. Vi når idag inte upp till detta mål på grund av för få betande djur. Betande djur och vallodling ger även kolbindning och ökar mullhalten i jordarna.

- Norrländska kor bidrar inte till skövling av regnskog, den soja som används är ceritfierad och hållbart producerad. I snitt ingår det två procent soja i kornas foder.

- Metan från idisslare är det som gör att just nötkött (och även mjölk) ger hög klimatpåverkan i klimatberäkningar, men metanet från kor ingår i ett naturligt kretslopp och bryts ner i atmosfären på 12 år, jämfört med fossilt koldioxid som driver på växthuseffekten i 1000 år när den väl släppts ut.

- För att kunna försörja oss själva med mjölkprodukter skulle vi behöva öka produktionen med 26 procent. Vi importerar mejeriprodukter, exempelvis ost, som har en högre klimatpåverkan än lokala ostar, både på grund av transporter och produktionsförhållanden. För att inte tala om högre användning av antibiotika. Utan mjölkproduktion i Norrland, skulle självförsörjningsgraden av livsmedel i norra Sverige minska.

Källa fakta: LRF Mjölk

Låg användning av antibiotika

Antibiotikaresistenta bakterier ökar snabbt runt om i världen. Sverige har en restriktiv användning av antibiotika. I Sverige används en tiondel av medeltalet för länderna i EU, beräknad per djur. Sverige, Finland, Island och Norge redovisar lägst antibiotikaanvändning av länderna inom EU.

I Sverige behandlas enbart sjuka djur med antibiotika, medan det i andra länder är mer vanligt med medicinering av hela djurgrupper. Tack vare en restriktiv antibiotikaanvändning är resistensläget gott.

Ett djur som behandlas med antibiotika hålls i karens för leverans av mjölk till dess att mjölken med säkerhet är fri från antibiotika, vilket är ett krav enligt regler i Norrgården®.

Hållbar och certifierad soja

Norrmejerier står bakom den Svenska Sojadialogen. För Norrmejeriers gårdar innebär det att soja i foder till djuren är hållbart producerad och certifierad av RTRS eller ProTerra.

Andelen soja i kraftfoder har minskat kontinuerligt över tiden. Enligt nationella uppgifter ingår i genomsnitt två procent soja i den svenska foderstaten.

GMO-fritt foder

Foder till mjölkande kor baseras på foder som inte är odlade av genmodifierade grödor, så kallat GMO.

Öppet landskap

Norrmejeriers mjölkgårdar bidrar till att runt 55 000 hektar mark hålls öppna, vilket motsvarar cirka 100 000 fotbollsplaner.

Norrgården®

Norrgården® är Norrmejeriers eget kvalitetssäkringssystem för mjölkproduktion. Norrgården® omfattar samtliga medlemmar som årligen genomför en egenkontroll enligt checklista i Norrgården® och regelbundet följs upp med revisioner på respektive gård. Varje gård kontrolleras dessutom av myndigheter.

Norrgården® är en garanti för god mjölkkvalitet, hög livsmedelssäkerhet, god djuromsorg och miljöansvar.

Hållbarhetsmål för gårdar

Norrmejeriers gårdar ska bidra till ett rikt odlingslandskap och främja ett rikt växt- och djurliv. Vi ska tillsammans medverka till att utsläpp av växthusgaser minskar från gårdarnas energiförbrukning och bränslen.

Hållbarhetspolicy

Sedan 2017 innehåller Norrgården® en hållbarhetspolicy med fokus på miljö. Avsikten med hållbarhetspolicyn är att stimulera till hållbara aktiviteter på gården inom nio av de miljökvalitetsmål som primärproduktionen kan ha störst påverkan på av de 16 svenska miljömålen.

Möjligheterna för jordbruket att bidra till att nå ett specifikt miljökvalitetsmål kan ha återverkningar på potentialen att även nå andra miljökvalitetsmål. Flera miljöområden är sammanflätade med tydlig orsak och verkan för jordbruket.

Livsmedelsstrategier

Norrmejerier medverkar i framtagande av regionala livsmedelsstrategier i Sveriges fyra nordligaste län och i utformandet av regionala handlingsplaner för att strategierna ska uppnå sina syften och mål. Ett flertal mjölkproducenter och tjänstemän ingår i olika arbetsgrupper.

Norrmejeriers verksamhet med primärproduktion av mjölk och förädling av mejeriprodukter är en aktiv del i att uppnå syfte och mål med den nationella Livsmedelsstrategin om en konkurrenskraftig livsmedelskedja, ökad sysselsättning, export av livsmedel, innovationskraft och lönsamhet, samtidigt som relevanta miljömål nås.

För Norrmejerier innebär det att sträva efter en ökad mjölk- och mejeriproduktion med högre tillväxt och sysselsättning i Norrland, Sverige och EU. Norrmejerier vill verka för ökad hållbar produktion och konsumtion av livsmedel och verka för konsumenternas förståelse för betydelsen av att göra medvetna val.

Genom mejeriproduktionen är Norrmejerier medverkande till att Sverige ska uppnå flera av de svenska miljökvalitetsmålen och att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.

Självförsörjning av livsmedel

Norrmejerier vill att mjölk- och mejeriproduktion i Norrland ska vara en självklar del i lokalsamhället och försörjning av livsmedel vid en eventuell större samhällskris.

Minska utsläpp av växthusgaser

Att vi måste minska utsläppen av växthusgaser, är vår generation väl medveten om. Det finns ingen tvekan om att en högre medeltemperatur ger förödande konsekvenser för klimatet med extremväder och förändrade odlingsmöjligheter.

Att undvika transporter och onödig drivmedelsförbrukning är det mest effektiva sättet att minska utsläpp av fossila gaser. Exempelvis motsvarar en flygresa till Thailand lika stor klimatbelastning som vad en person normalt äter under ett helt år.

Ny forskning visar att det inte räcker med att minska våra utsläpp. Vi måste även verka för att binda redan utsläppt kol.

Världen över förs diskussioner om en nödvändig omställning till odling av mer kolbindande och fleråriga grödor. Det globalt dominerande jordbruket med ensidig odling av ettåriga grödor och årlig plöjning leder till förlust av jordarnas mullhalt och CO2-utsläpp från öppna marker.

Forskning pågår om att återföra CO2 ner i urberget, men ingen modern lösning överträffar hittills effekten av naturens egen fotosyntes som kolbindare. Skogen har länge varit känd som en kolslukare. Den svenska skogen har fördubblats sedan 20-talet och anses absorbera stora mängder av det CO2 som Sverige släpper ut, men det räcker inte. Med stora arealer av mullhaltig åkermark har Sverige förutsättningar att absorbera mer. Sverige Riksdag beslutade om en ny klimatlag januari 2018 och senast 2045 ska Sverige inte ha nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp.

Vision om ett klimatneutralt EU

Europakommissionens vision är ett klimatneutralt EU 2050. I visionen får jord- och skogsbruk en nyckelroll som de enda näringar som binder kol i samband med sin produktion. Sedan 1990 har Europas jordbrukare lyckats minska utsläppen med mer än 20 procent och samtidigt öka produktionen av mat.

Europakommissionen lyfter sju strategiska områden för att nå klimatneutralitet, där bioekonomi och ökad kolinlagring i skog och mark är strategiska områdena. Biomassa beskrivs som en central del i omställningen.

EU satsar 100 miljoner euro, cirka en miljard svenska kronor fram till 2030 på innovativa projekt inom bioekonomi som ska ut på en marknad.

För mejeriproduktion kan kan det handla om vad man gör av restprodukter exempelvis vassle, halm eller biogas. Syftet med satsningen är att skapa en miljon gröna jobb inom EU fram till 2030.

Exempel på fåglar i ett norrländskt jordbrukslandskap är gulsparv, hussvala, ortolansparv, storspov, gråsparv och stare.

Norrländsk biologisk mångfald

Typiskt för norrländskt jordbruk är åkermark med vallar av gräs, uppbrutet av diken, holmar och våtmarker.

Utrymmen mellan mindre arealer av brukad jordbruksmark ger en variation i växtligheten och goda förutsättningar för blommor och insekter, där också fåglar hittar föda och finner skydd för sina ungar.

Rik artvariation

Diken och bryn har en rik variation av blommor och andra växter. Uppskattade och typiska i anslutning till mjölkgården är exempelvis åkerbär, blåklocka, rödklint, rölleka och nysört.

Brudborsten och andra tistelarter frodas, men är inte alltid lätta att hitta där det finns betande djur. Att de är taggiga är inget hinder, då tistelväxternas smak är extra söt och smakrik. En kvadradmeter naturbetesmark kan innehåll flera tusen arter.

Många växter, insekter och fåglar som vi tycker är självklara, finns enbart i anslutning till den norrländska gården och har helt försvunnit i södra Sverige.

Exempel är gråsparven som pickar överblivna frön på norrländska foderbord, men är mer ovanlig på andra platser. Gråsparven sammanbladas även med pilfinken som har ökat i antal. Västerbottens landskapsfågel, storspoven gillar ett tufsigt åkerlandskap som är vanligt i Norrland. Tofsvipan söker öppna landskap med närhet till våtmark, vallodling och öppen åkeryta. Den känns igen på våren med sitt karaktäristiska läte.

I diken finns en stor artrikedom av insekter och Norrland har flera unika fjärilsorter. Många insekter är också till nytta inom jordbruket, exempelvis äter nyckelpigor bladlöss, som annars riskerar att skada den gröda som behövs till föda åt djuren.

För människans välbefinnande

Ekosystemtjänster är naturens bidrag till människors välbefinnande (Naturvårdsverket, 2012). Ekosystemtjänster kan delas in i fyra kategorier.

Reglerande ekosystemtjänster
Ekosystemfunktioner som påverkar miljöfaktorer, till exempel klimat, översvämningar, avfallsnedbrytning och kontroll av sjukdomar och pollinering av våra grödor.

Stödjande ekosystemtjänster
Bidrar till grundläggande funktioner i ekosystemen som är en förutsättning för alla de andra ekosystemtjänsterna, bland annat jordmånsbildning, fotosyntes och biokemiska kretslopp.

Kulturella ekosystemtjänster
Kulturella tjänster för skönhet, inspiration, rekreation och andliga värden som bidrar till vårt välbefinnande.

Försörjande ekosystemtjänster
Försörjande ekosystemtjänster är de varor som produceras, till exempel mat, vatten, trä och fibrer.

Levande landsbygd

Fotosyntes och kolinlagring

Öppna landskap med rekreation och välbefinnande

Arbetstillfällen

Biologisk mångfald med växter och levande organismer som fåglar och insekter för exempelvis pollinering. Viktigt är också mullbildande bakterier som ger goda förutsättningar för fortsatt odling.

Mjölk, ost, fil, yoghurt Norrgott® med mera.

Målsättningar
Minst 2-5 dl mjölkkonsumtion per dag och capita
Erbjuda ekologisk mjölkråvara KRAV

Styrkor
Utmärkt kvalitet
Lojala norrländska konsumenter
Naturliga och hälsosamma produkter
Mycket näring per klimatpåverkan
18 av 22 vitaminer och mineraler
100% palmoljefritt produktsortiment

Utmaningar
Matsvinn
Mat som identitet
Ökat intresse för veg-alternativ
Kostråd ensidigt kopplade till klimat
En snabbt föränderlig omvärld

Mjölk – ett hållbart livsmedel

Norrmejeriers produkter inte bara smakar gott, de passar också en hälsosam och bekväm livsstil. Mjölk och andra mejeriprodukter är ett naturligt, enkelt och smart sätt att få i sig det mesta som kroppen behöver för att må bra.

Forskning visar att magra mejeriprodukter förebygger några av våra vanligaste folksjukdomar som högt blodtryck, stroke och diabetes typ två (Livsmedelsverket).

Den sammanlagda vetenskapen baserad på systematisk bedömning av tillgänglig forskning visar inga samband mellan mjölk och försämrad hälsa. Även FN-organet FAO poängterar att mjölk är en värdefull näringskälla med stor betydelse för hälsa i världen. Trots det framhäver enskilda studier att mjölk skulle vara mindre hälsosamt, vilket är problematiskt då det skapar oro för den egna hälsan i onödan.

Naturlig råvara

Norrmejeriers mejeriprodukter innehåller endast mjölk från norrländska gårdar i de fyra nordliga länen: Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland.

Råvaran är naturlig och varierar i mängd och fetthalt över året. De flesta kalvar föds på våren och då är volymen mjölk naturligt störst och innehåller mest grädde. Norrmejerier tar emot all mjölk och säkrar att den tas om hand på bästa sätt.

Norrländsk mjölkråvara används till många olika mejeriprodukter där dryckesmjölk och fil ofta ses som självklara baslivsmedel.

Efterfrågan på laktosfritt växer, vilket Norrmejerier möter genom utveckling av nya laktosfria produkter. Norrmejerier är marknadsledande i Norrland på laktosfri mjölkdryck i en-litersförpackning.

Norrmejeriers fil och yoghurt är upp-

Mjölk för en en sund livsstil

Norrmejeriers produkter inte bara smakar gott, de passar också en hälsosam och bekväm livsstil. Mjölk och andra mejeriprodukter är ett naturligt, enkelt och smart sätt att få i sig det mesta som kroppen behöver för att hela kroppen ska må bra.

Näringsmässigt innehåller mjölk som råvara naturligt mer näring än någon annan dryck och är mer hållbar i förhållande till sitt näringsinnehåll, än alla vegetariska alternativ.

Mjölk innehåller mineraler och vitaminer, inte minst kalcium, magnesium och olika B-vitaminer. Mjölk är även berikad med vitamin D i en form som lätt tas upp av kroppen.

Veg-drycker är inte jämförbara med mjölk. De innehåller generellt mindre protein, jod, kalcium och selen än mjölk.

Källa LRF Mjölk

Mejeriprodukter bidrar till kosten

- protein: 11 % (+7 % från ost)
- vitamin D: 12 %
- riboflavin: 22 %
- vitamin B12: 18 % (+7% från ost)
- folat: 9 %
- kalcium: 47 % (inkl ost)
- magnesium: 9 %
- selen: 10 %
- zink: 10 % (+6 % från ost)

Riksmaten 2010-2011
När det gäller barn visar studier på förskolelunchen att mjölk som måltidsdryck tryggar näringsintaget hos barn, speciellt dagar då barnen äter mindre.

Kalcium

47 procent av det genomsnittliga intaget av kalcium kommer från mjölk och andra mejeriprodukter. Kalcium behövs för skelett och tänder men också för blodkoagulering och nervfunktionen.

Näringsämnen i mjölk

Förutom kolhydrater, fett och protein.

1. Vitamin A
2. Vitamin D (berikat)
3. Vitamin E
4. Vitamin K
5. Tiamin
6. Riboflavin
7. Vitamin C
8. Niacin
9. Vitamin B5
10. Vitamin B12
11. Folat
12. Jod
13. Järn
14. Kalcium
15. Koppar
16. Magnesium
17. Natrium
18. Selen
19. Zink

skattat och på riket säljs Verum Hälsofil®, Verum Hälsoyoghurt®, Fjällfil® och Fjällyoghurt®, alla gjorda av äkta norrländsk mjölkråvara från norrländska mjölkgårdar. Matlagningsprodukter är exempelvis Grädde och Crème Fraiche i olika smaker. Något som stadigt ökar i försäljning är Norrgott®, vilket är Norrmejeriers egen bredbara blandning av smör och svensk rapsolja.

Vad man inte alltid tänker på är att det går åt tio liter mjölk till varje kg ost och hälften av all mjölkråvara från de norrländska mjölkgårdarna används till ost.

Norrländska ostar

Norrmejerier tillverkar de klassiska ostarna Herrgård®, Präst® och Grevé®.

Kronan av alla svenska ostar är Västerbottensost® som ystas i Burträsk. Efterfrågan på Västerbottensost® ökar stadigt och ibland räcker inte den mogna osten till hela efterfrågan. Västerbottensost® är med sin specifika karaktär lika självklar på ostbrickan som ingrediens i matlagning.

Ekologiska produkter

Norrmejerier har utvecklat ett brett sortiment av ekologiska produkter inom det färska sortimentet. En utmaning är dock att efterfrågan på ekologiska produkter minskar efter en tidigare följd av år med kraftigt ökande efterfrågan.

Nyckelhålet

Norrmejerier erbjuder magra och nyckelhålsmärkta produkter inom flera segment. Efterfrågan på magra produkter har minskat de senaste åren.

Nyckelhålet är Livsmedelsverkets symbol för mat som är lite nyttigare, exempelvis magra mejeriprodukter

KRAV

Norrmejerier står bakom KRAV som ekologisk standard för Norrmejeriers gårdar och mejerier med årlig kontroll och certifiering. KRAV-märket innebär extra höga krav på djuromsorg, socialt ansvar och minsta möjliga klimatpåverkan.

Ekogårdens grödor odlas utan kemiska bekämpningsmedel eller konstgödsel. Istället används i högre grad andra metoder för att motverka ogräs, skadeinsekter och sjukdomar som kan ha skadlig inverkan på grödor. Djuren äter endast KRAV-märkt foder som till stor del odlats på den egna gården. KRAVs regelverk är mer långtgående än EU-ekologiskt för exempelvis djuromsorg och bondens arbetsmiljö.

Ett exempel är att varje djur har större yta att röra sig på i lagården, men också regler för klimat och social hänsyn som saknas i EU-eko.

Livsmedelssäkerhet

Att arbeta med livsmedelssäkerhet är att ta varje litet steg i värdekedjan på lika stort allvar, oavsett om man är mjölkproducent på en gård, arbetar inom mejeriet eller med våra transporter. Vi säkerställer att varje del i hela värdekedjan fungerar för att du som konsument ska känna dig trygg med vårt löfte om säkra mejeriprodukter. Det ska kännas tryggt och säkert att välja Norrmejeriers varumärken och produkter i mejerihyllan. Viktigt för oss är också att det gör gott för dig och för Norrland, nu och i framtiden.

Norrmejerier följer noggrant lagar, regler och riktlinjer. Därutöver har Norrmejerier ett flertal certifieringar och följer standarder för att garantera din trygghet vad gäller livsmedelssäkerhet, hygien, ekologiska produkter genom KRAV, spårbarhet, miljö, arbetsmiljö, Lean, avvikelsesystem med mera. *Läs mer i Norrmejeriers Uppförandekod, Code of conduct.*

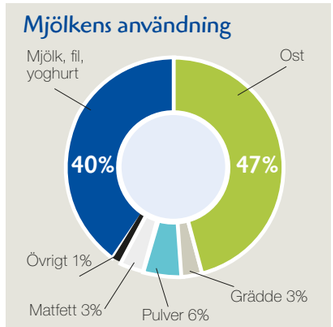

LIVSMEDELSSÄKERHET	2018	2017
Antal återkallelser produkt, st.	0	0

Det är klimatsmart att välja Norrmejerier

En internationellt jämförande rapport (PRINCE) framtagen av Naturvårdsverket, stärker bilden av svenskt jordbruk som klimatsmart.

Rapporten visar att svenska konsumenter kan minska sitt klimatavtryck genom att välja svenska livsmedel istället för importerade. Drygt 60 procent av den svenska matkonsumtionens klimatpåverkan sker av livsmedel som produceras i andra länder.

En styrka med produktion av mat i Sverige är exempelvis en hög användning av fossilfria energikällor. 83 procent av fotavtrycket för användning av antibiotika i djuruppfödning, kopplat till matkonsumtion i Sverige, sker utomlands

75 procent av ogräsmedel, 88 procent av svampmedel och 97 procent av insektsmedel för produktionen av svenskarnas mat används i utländsk jordbruksproduktion.

Studien (PRINCE) visar hur en global miljöpåverkan påverkas av svensk konsumtion av mat och dryck.

Animalier och vegetabilier beroende av varandra

En jämförande rapport av mjölkprodukter och vegetabiliska alternativ, har utarbetats av EU-projektet MatLust, februari 2019. Slutsatserna lyfter att motsättningarna mellan animalier och vegetabilier i stor utsträckning är konstruerad och att de är ömsesidigt beroende av varandra.

Rapporten beskriver att markanvändningen blir mest optimal med system där animalier och vegetabilier kombineras. En kombination ger också de bästa förutsättningarna för en välbalanserad kost.

Rapporten bekräftar Livsmedelsverkets rekommendationer om hälsofördelar med magra mejeriprodukter. Den konstaterar att mjölkproduktion är arealkrävande per liter mjölk men inte med hänsyn till mjölkens näringsinnehåll. Den lyfter mjölkproduktionens fördelar som markvårdande i ett hållbart jordbrukssystem.

EU-projektet MatLust drivs av Södertälje kommun genom Destination Södertälje, med KTH, Acturum Biovation och Saltå Kvarn som partners.

Hjältarnas hus

Som en del i visionen att göra gott för Norrland, har Norrmejerier ett långsiktigt samarbete med Hjältarnas hus vid Norrlands universitetssjukhus.

Samarbetet innebär att Norrmejerier berättar om projektet på mjölkpaket och istället för julgåva till kunder och samarbetsparter skänker en gåva till Hjältarnas hus. 2018 har Norrmejerier sponsrat Hjältarnas hus med mjölk.

Hjältarnas hus erbjuder en ombonad miljö för sjuka barn och deras familjer i de fyra nordliga länen. Huset ger en möjlighet att leva ett vardagligt liv, trots vistelse på sjukhus. Hjältarnas hus är speciellt viktigt här i Norrland där avstånden är långa.

Norris och Sunna på sopjakt

Norris och Sunna på sopjakt, gavs ut 2012 och är fortfarande lika aktuell i syfte att förklara och berätta för barn om varför det är viktigt att sortera och slänga sopor på rätt ställe och inte i naturen. Men också att det som betraktas som skräp kan ha ett värde på nya sätt och kan ingå som material när man tillverkar nya produkter.

Kalven Norris föddes ur en idé 2011 och därefter har Norrmejerier gett ut ett flertal böcker om kalven Norris och katten Sunna. Böckerna lyfter olika teman, exempelvis vänskap och utanförskap, om att gå vilse eller att gå i skolan.

Kalven Norris har under åren besökt mängder av aktiviteter för barn och hälsat på barn vid Norrmejeriers betessläpp. 2014 kom Norris-mjölken berikad med extra vitamin D, utarbetad efter en studie med barn i norra Sverige som visade att det finns risk för D-vitaminbrist under det mörka vinterhalvåret. Sedan dess har Livsmedelsverket kommit med nya rekommendationer och numera är all mjölk med fetthalt upp till tre procent förstärkt med extra vitamin D. Författaren av Norrisböckerna är Karin Drangel och illustratör Arvid Steen.

Energi från studenter i hållbarhet

Norrmejerier har deltagit i Sustainergies, vilket är en workshop om hållbarhet tillsammans med några av Sveriges mest engagerade studenter inom hållbarhetsfrågor. Studenterna kom från Umeå univerisitet med olika studieinriktningar.

Under workshopen tog studenterna sig an utmaningen med en växande kritik mot animalieproduktion och en ökning av vegetabiliska alternativ. De presenterade ett förslag där en del i lösningen skulle kunna vara en omställning av jordbruket till ännu mer vallodling och betande kor, ett så kallat regenerativt jordbruk.

Studenterna föreslår stimulans av pilotprojekt och småskaliga försök kombinerat med test av marknadens köpkraft.

Studenternas kunskap om Norrmejerier stärktes genom workshopen och så även intresset för Norrmejerier som arbetsgivare. De uttryckte också att de var imponerade över Norrmejeriers hållbarhetsarbete.

Sustainergies är en ideell organisation med hållbar utveckling i fokus.

– Kanhända är studenternas förslag inte direkt applicerbara i verkligheten, men bara att arbeta tillsammans en heldag gav oss nya insikter om att vi har mycket att lära av varandra och att oväntade kompetenser kommer få betydelse för en hållbar utveckling, säger Anna-Karin Karlsson som är programansvarig för Norrmejerierna hållbarhetsarbete.

Norris ♥ tandhälsa

Att främja våra barns hälsa är ett gemensamt intresse för både Norrmejerier och för Folktandvården. Barn och unga dricker tyvärr allt mer läsk medan mjölkdrickandet minskar.

Samarbetet med Folktandvården som omfattar de fyra nordliga länen, innebär att nå ut till föräldrar och i ett tidigt skede lyfta frågan kring tandhälsa och vad goda matvanor innebär. Alla barn i Norrland som gör sitt första tandläkarbesök får en liten bok om Norris.

Så gör vi gott med sponsring

Vi brinner för att göra gott och med vår sponsring vänder vi oss till barn och ungdomar i de fyra nordliga länen. Under 2018 har vi sponsrat 135 aktiviteter för barn och unga upp till 18 år med lokalproducerad mjölk från norrländska bönder.

Norrmejerier deltog vid Umeå Fotbollsfestival och Piteå Summer Games, där flera hundra ungdomar tävlade genom att häva uppfriskande och stärkande mjölk.

Dessutom var vi på plats vid Jorden och Skogen i stan som arrangerades i Umeå vid Forslundagymnasiet.

Målsättningar
Minska CO2-utsläppen från förpackningar
100% återvinning
100% förnybart material
100% återanvändningsbart material

Styrkor
Hög andel kartong från träråvara
Hög andel förnybar råvara
Bra livsmedelsskydd som minskar matsvinn

Utmaningar
Plast och laminat
Tryckfärg begränsar återanvändning
Brist på tillgång av förnybara material
Konsumenternas vilja att sortera
Balansen mellan livsmedelssäkerhet och miljö

Hållbara förpackningar för återvinning

Norrmejeriers vision är att 100 procent av våra förpackningar ska återvinnas. Kartongfibrerna i en förpackning kan återanvändas upp till sju gånger i andra kartongprodukter.

Drygt hälften av norrlänningarna sorterar sina mjölkpaket för återvinning (61 procent). Resterande förpackningar slängs bland hushållssoporna. Det framgår i undersökning av Yougov gjord i Norrland på uppdrag åt Norrmejerier.

Kartongfibrerna i en förpackning kan återvinnas fem till sju gånger och användas i nya produkter, som ägg- och flingkartonger och annat som görs av cellulosafiber.

Konsumenternas argument för att inte återvinna grundar sig i myter som Norrmejerier gärna vill slå hål på och har tagit hjälp av Patrik Norqvist, lektor i fysik.

Hållbara förpackningar

Norrmejeriers förpackningar väljs utifrån livsmedelssäkerhet, bästa miljöval, återvinningsbarhet och att de upplevs som attraktiv att använda. När det är möjligt byter Norrmejerier förpackningsmaterial för att uppnå bättre klimatvärden. Ett exempel är val av ny förpackning för skivad ost. Vi valde en förpackning som gav cirka 40 procent lägre CO2-utsläpp, jämfört med tidigare använd förpackning.

Ett annat sätt att bidra till minskade utsläpp är så kallade SRS-backar i returnsystem. Norrmejerier har ökat leveranser i SRS-backar med 30 procent under 2018, motsvarande en minskning med 270 ton CO2e.

Skruvkork ger mer hållbar förpacking

Att byta till mjölkförpackning med kork har krävt stor eftertanke. Mängden plast har varit ett argument att hålla emot. Därför blev Norrmejerier sist i Sverige med skruvkorksförpackning till mjölk.

Butikerna har under en tid kunnat välja mellan att ta hem mjölk i brik-förpackning eller i förpackning med skruvkork. Snabbt framgick dock att konsumenter till och med väljer andra varumärken bara för att få kork. För att de norrländska mjölkbönderna skulle vara konkurrenskraftiga med sin mjölk, var ett permanent byte nödvändigt. Hösten 2018 skedde en definitiv övergång till skruvkork, för både konventionell och ekologisk mjölk.

Utveckling av förpackningsmaterial

Ett krav från Norrmejerier är att leverantörer av förpackningar ska jobba offensivt i en hållbar utveckling. Valet föll på Tetra Edge som förpackning till mjölk i en-liters-förpackning. Tetra Edge är med sin form överlägsen många andra förpackningar gällande transporteffektivitet.

Med Edge-förpackningar ryms 160 l i varje rullbur. Skulle Norrmejerier istället använda, den på marknaden vanligare, takåsföpackningen, då skulle det innebära 12 procent mer transportarbete i mil och timmar med motsvarande klimatbelastning, vilket inte är miljömässigt försvarbart.

Korkar av bioplast

Alla skruvkorkar på Norrmejeriers mjölkförpackningar är gjorda av bioplast. Förpackning till ekologisk mjölk har även ett ytskikt av bioplast, vilket gör den till en extra klimatsmart förpackning med högre andel förnybart material än den traditionella brik-förpackningen.

Med andra ord är det möjligt att välja en modern och praktisk förpackning som samtidigt är klimatsmart. Bioplast, eller växtbaserad plast som används i Norrmejeriers förpackningar tillverkas av sockerrör. Att råvaran är växtbaserad innebär att den ingår i det ekologiska kretsloppet där koldioxid som finns i atmosfären återanvänds vid växternas fotosyntes.

Myter om återvinning:
- Att förpackningar måste rengöras noga
- Att det är bättre att förpackningar skickas till förbränning
- Att det är krångligt att ta bort korken

Patrik Norqvist, lektor i fysik och känd från flera tv-program slår hål på myterna och visar vad som egentligen är sant.

Andel förnybart material

FÖRPACKNINGAR	2018	2017
Klimatpåverkan förpackningar, ton CO2e	3835*	3179

*2018 har vi kunnat ta med fler förpackningstyper i beräkningarna av CO2e och vi har även en produktionsökning som påverkar. Beräkningar av klimatbelastning från förpackningar kommer att utvecklas vidare.

Målsättningar
Sveriges ledande kretsloppsmejeri
Högre produktionseffektivitet
Ökad resurshushållning
Längre framstämpling på produkter

Styrkor
Ofel/lean
100% förnybar energi
Biogasanläggning vid Umeå mejeri

Utmaningar
Flera parallella konsumtionstrender
Kortare produktlivscykler
Fler produkter och mindre serier
Investeringsbehov

Framtidens hållbara mejerier

Norrmejerier bygger om, bygger nytt och uppgraderar utrustning. Dessutom utvecklas processer och arbetsmetoder för en ännu mer produktionseffektiv och resurssnål mejeriproduktion. I utvecklingsarbetet ingår ett tydligt fokus på arbetsmiljö.

Norrmejerier utvecklar mejerierna i Luleå och Umeå. Bakgrunden är ett behov av modernisering av utrustning för det färska sortimentet och samtidigt möta kunders och konsumenters förväntningar om moderna förpackningar, nya produkter, god leveranssäkerhet. Investeringar bidrar även till effektivisering av logistikkedjan genom samdistribution av andra leverantörers kylda och frysta livsmedel.

Delar av befintlig utrustning för det färska sortimentet har rullat i 40 år och stora delar av lokalerna renoverades senast 1979.

Fokus på arbetsmiljö

I arbetet nyttjas möjligheten till en mer hållbar, effektiv och resurssnål mejeriproduktion. Dessutom ingår ett tydligt fokus på arbetsmiljö.

Projektet omfattar ny- och ombyggnationer vid Umeå mejeri och uppgradering av utrustning vid Luleå och Umeå mejerier.

Redan genomförda investeringar är byte av ventiler för styrning av mjölkråvara till respektive produkt, ökad kapacitet för kylning (kompressorer och isvatten). Under 2018 har fyra nya dubbelställda silos för inkommande mjölk installerats, vilket ger ökade möjligheter till separering av mjölkråvara.

Stor nyhet i stort format

Påbörjat är investering i en ny maskinpark för förpackning av det färska sortimentet.

Under hösten 2018 har installation genomförts av en ny maskin för 1,5-liters förpacking med skruvkork. Utrustningen tas i drift under februari 2019 med lansering av laktosfri mjölkdryck i den större förpackningen.

Nytt kyllager för utvecklad logistik

Norrmejerier har under 2018 inlett byggnationer av ett 5500 kvm nytt kyllager vid Umeå mejeri för logistik av egna mejeriprodukter och en utveckling av samdistribution av andra leverantörers kylda och frysta livsmedelsprodukter.

Lager av kylda mejeriprodukter, plockning av varor och rangering av gods för samdistribution växer stadigt i volym. Med ett nytt lager optimeras lagerhantering för vidareutveckling av samdistribution som ett led i arbetet med hållbara transporter.

I Luleå har ytterligare frysyta tagits i drift för att hantera större volymer av andra leverantörers frysta livsmedel.

Moderniserad förpackningshall

Det nya kyllagret är ett första steg i en mer omfattande ombyggnation av Umeå mejeri med en moderniserad förpackningshall och förpackningsmaskiner för det färska mejerisortimentet. En moderniserad förpackningshall kommer ta form inom befintlig byggnad. Start för ombyggnation sker hösten 2019.

Simulering för bästa arbetsmiljö

Vid utformningen av det nya kyllagret har ett simuleringsprogram använts för att skapa så effektiva flöden som möjligt. Flöden har även genomarbetats tillsammans med medarbetare och arbetsmiljöingenjör för att synliggöra både människors och truckars rörelser och utforma en så trygg arbetsmiljö som möjligt.

Exempelvis blir truckgångar bredare och i större omfattning separerade från plockgångarna för att säkerställa effektiv och säker hantering. Det ökade utrymmet möjliggör bättre arbetsmiljö genom ergonomiskt anpassad plockhöjd och plockdjup i hyllan.

Energismarta lösningar

Det nya kyllagret kommer enbart få belysning i LED-armatur med automatisk tändning kopplat till rörelseceller.

Energieffektiva fläktar installeras med EC-teknik för optimerad styrning i förhållande till specifik driftmiljö. Överskottsvärme från kylning leds till markvärme vid lastbryggor och täta anslutningar mellan bil och kylrum.

En tolv procent mer energieffektiv köldbärare förbereds att tas i drift i och med det nya kyllagret.

TAK/OEE utvecklas för styrning och beläggning i mejerierna. TAK/OEE ger nyckeltal för processens effektivitet i tillgänglighet, prestanda och kvalitet.

Bevarande av kulturmiljö i Burträsk

Vid Burträsk mejeri fortsätter arbetet med att bevara och renovera den K-märkta mejerifastigheten som uppfördes på 30-talet. Pågående arbeten är byte av vindisolering och renovering av ytskikt inom byggnaden.

För ett par år sedan renoverades mejeriets skorsten i samarbete med Skellefteå museum och Länsstyrelsen i Västerbotten. Då byttes fogar och stenar i skorstenen som även förstärktes med nya plåtar.

Mejeriet med sin karaktäristiska skorsten ska även i fortsättningen vara ett signum för Burträsk samhälle.

Ytterligare frysrum för ökad samdistribution av frysta varor togs i drift vid Luleå mejeri, december 2018.

Hösten 2018 installderades en förpackningsmaskin för stora format med skruvkork vid Umeå mejeri.

100 % förnybar energiförsörjning

Norrmejeriers energiförsörjning är av norrländskt ursprung och av förnybara energikällor som el, vattenkraft, pellets från norrländsk skog och energi från egen biogasanläggning.

Sedan våren 2017 är energiförsörjningen till mejerierna i Luleå, Burträsk och Umeå fossilfri och dessutom med ursprung i Norrland. Övergången till fossilfri energiförsörjning är en viktig milstolpe efter flera års målmedvetet arbete.

Våren 2017 byttes olja mot förnybar el vid Burträsk mejeri. Enskilt bidrog det bytet till en mindre klimatpåverkan från fossila energikällor, med 70 procent 2017, jämfört med 2016. Totalt har utsläppen av CO2e minskat med 58 procent 2018, jämfört med basår 2014.

Norrländsk och förnybar energi

Hela Norrmejerier verksamhet använder ursprungsmärkt el av förnybara energikällor från Skellefteå Kraft (vattenkraft).

Luleå mejeri använder därutöver pellets från Bioenergi i Luleå AB och vid Umeå mejeri fjärrvärme från Umeå Energi och biogas från egen biogasanläggning. Umeå och Luleå mejerier har kvar oljepanna som reservkraft vid underhåll, avbrott i strömförsörjning eller vid extrem kyla.

Smart energiåtervinning

Ständigt utvecklas nya smarta lösningar för att ta tillvara energi i form av värme och varmvatten, vilket är åtgärder som minskar behovet av inköpt energi och vatten.

Exempelvis används avdunstat vatten från pulvertillverkning, med en temperatur på 55 grader i förvärmning av grädde och ystmjölk. Under 2019 går man vidare med att nyttja energi och vatten på ett ännu mer effektivt sätt. Förberedelser pågår för återvinning av flashånga, vilket är fukt och värme som kan synas i form av vit rök över mejeriets tak, under kalla vinterdagar.

Mer än 200 armaturer från 70- och 80-talet har under 2018 ersatts av modern LED-belysning, med endast 30 procents energiförbrukning jämfört med ursprunglig armatur. Bytet innebär en energibesparing på cirka 100 MWh/år, vilket motsvarar årsförbrukning av fyra villor i normalstorlek.

Positivt är att LED-belysning inte genererar värme, vilket är extra fördelaktigt då stora delar av ett mejeri består av kylda ytor varierande mellan 4 och 12 grader, vilket har en positiv inverkan på energiförbrukning för kylning.

En LED-belysning är inte heller känslig för att tändas och släckas, därför införs rörelseceller för belysning där det är möjligt. Energieffektiviserande åtgärder är också ökad produktivitet i diskcentral vid Burträsk mejeri då en diskcentral från 50-talet har tagits ur drift.

Energiförbrukning håller nivåerna

Trots störningar i biogasanläggningen och ökad förädlingsgrad av mejeriprodukter landar total energiförbrukning på något lägre nivå än föregående år. Energi per invägd kg mjölk och andelen inköpt energi är på likvärdiga nivåer som föregående år.

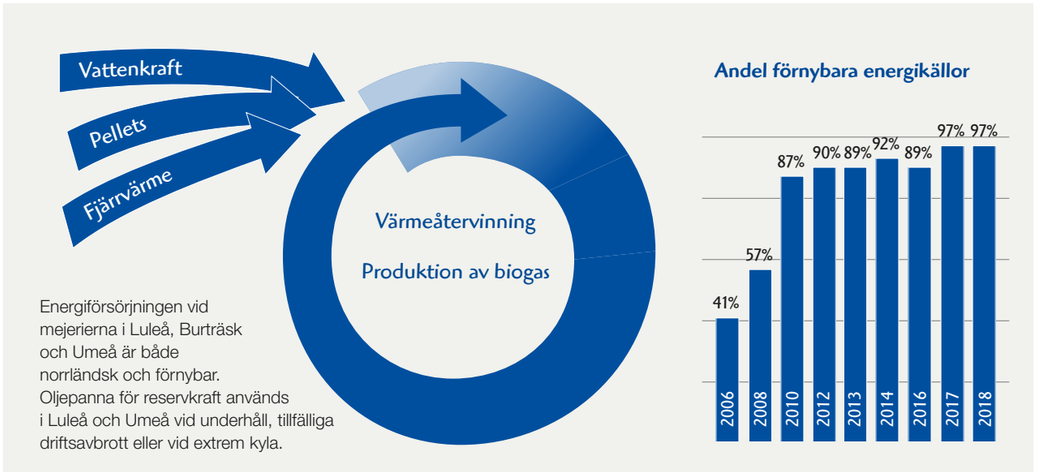

Energiförsörjningen vid mejerierna i Luleå, Burträsk och Umeå är både norrländsk och förnybar. Oljepanna för reservkraft används i Luleå och Umeå vid underhåll, tillfälliga driftsavbrott eller vid extrem kyla.

Norrmejeriers egen biogasanläggning vid Umeå mejeri upparbetar energi av näringsrika rester från mejeriprocessen. Läs mer om rötrester och renat avloppsvatten på följande sida.
Foto: Mariann Holmberg

Biogasanläggningen har trots produktionsstörningar under sommaren, levererat motsvarande energimängd på helåret. Det innebär att biogasanläggningens effektivitet under drift har varit högre än tidigare år. 20,3 GWh från biogas motsvarar en oljeförbrukning på cirka 2 100 m^3.

Produktionen av energi i egen biogasanläggning har under många år ökat och tekniken att nyttja energi från biogasen i mejeriet har förbättrats. Energi från biogas motsvarar närmare en tredjedel av Umeå mejeris totala energibehov.

Verksamhetsutveckling sedan 2011

Jämförelsen i tabellen nedan, för ”Total energiförbrukning” och ”Total inköpt energi” tar inte hänsyn till den verksamhetsutveckling som skett sedan basåret 2011. Därför återspeglar resultatet i jämförelsen med basåret 2011 inte en förändring i energiförbrukning med en jämförbar produktion.

2015 skedde en utbyggnation för förädling av bitad och riven ost. Under 2018 har en produktionslina för skivad ost tagits i drift och 2016 togs en anläggning i drift för laktosfri mjölkdryck med förlängd hållbarhet. Nybyggnation och investering i ny produktionsutrustning har skett med hållbarhet och energibesparing i fokus och har samtidigt inneburit en utveckling av verksamheten med större lokalyta, öka produktion och mer försäljning, vilket har haft inverkan på energiförbrukning och behov av inköpt energi.

Ny elklassificering

Norrmejerier är från 2018 registrerad som elintensiv industri, vilket innebär att ersättning för elcertifikat uteblir för den elförbrukning som uppstår i produktionen.

Klassificeringen är tillkommen i avsikt att inte försämra de svenska företagens konkurrenskraft jämfört med andra länder.

ENERGI	2018	2017	Förändr jmf föreg år, %	Förändr jmf basår 2011, %
Total energiförbrukning, GWh	104,1	108,7	–4,2	–1,0**
Total inköpt energi, GWh	77,9	78,2	0	–7,2**
Inköpt energi per kg invägd mjölk, MWh	0,4	0,4	0	N/A
Total producerad biogas i Umeå, GWh	20,3	20,5	0	N/A
Andel biogas av energiförbr. Umeå, %	26,9	25,5	0	N/A
Andel förnybar energi, %	97	97	0	N/A
Klimatpåverkan av fossil energiförbr, ton CO2e	1045	1052	–0,7	–58*

**Jämförelse utan hänsyn tagen till utökad verksamhet sedan basåret 2011.

*basår 2014

Hushållning av resurser i ett kretslopp

Norrmejeriers vision är att vara Sveriges ledande kretsloppsmejeri. Egen biogasanläggning tar hand om näringsrika rester från mejeriet som omvandlas till energi och renat avloppsvatten.

Även om Norrland har generellt bra grundvattennivåer, är en minskad vattenförbrukning en hållbarhetsfråga. Vi ser kontinuerligt över vattenanvändning och vid investering av ny utrustning är låg vattenförbrukning en viktig aspekt.

Ett exempel på optimering av vattenförbrukning är att disk- och sköljvatten återanvänds i flera omgångar. Nytt dricksvatten används endast i sista sköljsteget.

Resurshushållning i mejerierna

Mjölkens väg genom mejerierna till färdiga produkter består av slutna system med rör, tankar, pumpar och ventiler. Varje litet steg är en risk för förlust av mjölkråvara, vatten, energi och pengar. Mätare installeras därför i varje steg. Vid Umeå mejeri finns nu mätare vid varje möjlig mätpunkt och installation pågår i Burträsk och i Luleå.

Mätarna rapporterar direkt in i ett datorsystem som synliggör tidsåtgång och kostnad för olika moment. Systemet loggar även åtgång av mjölk, förbrukning av vatten, kemikalier vid disk och energiförbrukning. Systemet säkrar processen att ta emot ny färsk mjölkråvara, utan onödiga förluster.

Systemet avslöjar läckande ventiler som normalt är svåra att hitta och larmar när en kran inte stängts på rätt sätt. Stora värden står på spel om mjölk eller vatten flödar okontrollerat.

Fakta diskning

Varje år utförs cirka 80 000 diskar, bara vid Umeå mejeri. En besparingspotential för vatten och energi finns vid varje disktillfälle. En diskning kan ta allt mellan tio minuter och tolv timmar, beroende på tankens storlek och rörsystemets längd. Om man räknar med den kortaste disktiden, är det mer än 13 000 timmar per år, eller 256 timmar per vecka. Det är tid då processerna inte kan användas till produktion av mejeriprodukter.

Naturlig råvara och näringsrika rester

Trots att mjölk är en naturlig råvara som är god och nyttig att äta, är rester från mejeriproduktion alltför näringsrika för att släppas direkt i avloppet. Biogasanläggningen vid Umeå mejeri tar emot näringsrika rester från mejeriproduktionen i Umeå och Burträsk. Luleå mejeri leverar sina rester från produktionen till den kommunalt ägda biogasanläggningen.

Vattenrening och energiutvinning

Av näringsrika rester från mejeriproduktionen utvinns energi som återanvänds i mejeriproduktionen vid Umeå mejeri. Läs mer om det under avsnittet Energi.

Kvar blir ett renat avloppsvatten som kan hanteras av det kommunala reningsverket. Dessutom blir det kvar en rötrest som kan upparbetas till biogödsel, vilket är nästa steg i Norrmejeriers vision om att bli ett ledande kretsloppsmejeri. Att använda biogasen som ett hållbart drivmedel är en framtida möjlighet.

Kemikalier

Vi strävar kontinuerligt efter att välja miljövänliga kemikalier i så låga doser som möjligt inom ramen för kravet om livsmedelssäkerhet och den rengöringsprocess som är nödvändig för ändamålen.

Under 2018 har ett diskrengöringsmedel bytts till en sort som är fri från komplexbildaren EDTE. Vi har således kunnat minska användningen av kemikalien EDTA.

Norrmejerier bidrar till det svenska miljömålet om en giftfri miljö bland annat genom att ha en godkännandeprocess vid val av nya kemikalier, där vi noga undersöker egenskaperna och gör riskbedömningar, i syfte att minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark.

Minsta möjliga mängd avfall

Vi strävar ständigt efter att minska mängden avfall totalt och relativt vår produktion. Det som påverkar mängden avfall är dels hur vi hushåller med resurser men också om återvinning av material i nya produkter.

VATTEN	2018	2017	Förändr jmf föreg år, %	Förändr, jmf basår 2011, %
Förbrukning vatten, totalt Norrmejerier, m^3	699 817	700 156	–0,05	10,2*

AVFALL	2018	2017	Förändr jmf föreg år, %-enhet	Basår 2011, %
Andel återvunnet avfall, %	99,8	98	1,8	N/A
Andel totalt fast avfall per kg produkt, %	1,3	1,4	0,1	1,6*

Jämförelse med basår 2011 tar inte hänsyn till förändring och utökning av verksamheten som skett under perioden. Läs mer om utökad verksamhet, på sida 23.

Under 2018 har fyra nya dubbelställda silos för inkommande mjölk installerats, vilket ger ökade möjligheter till särhållning av mjölkråvara.

Målsättningar
Fortsatt optimering av körsträckor
Fossiloberoende fordonsflotta
Tillgång till förnybara bränslen med lokalt eller svenskt ursprung

Styrkor
Samdistribution
System för optimering av körsträckor
Biogasbilar i Skellefteå
Egna tankstationer vid mejerierna
Avtal med norrländska åkerier

Utmaningar
Långa avstånd
Brist på förnybara bränslen
Infrastruktur för förnybara bränslen

Samdistribution – vinnande för hållbara transporter i Norrland

Samdistribution, där alla leverantörer får åka med, är svaret på en hållbar livsmedelsförsörjning i Norrland. Norrmejerier har en unik lösning för samdistribution av kylda och frysta livsmedel i Norrland.

Norrmejerier inledde en utveckling av strukturerad samdistribution i mitten av 90-talet. Därefter har Norrmejerierer i det egna transportbolaget Lincargo, utvecklat och förfinat upplägget, i avsikt att hålla hög fyllnadsgrad i bilarna och en ständig strävan efter kortast möjliga körsträckor.

Samdistribution är ett vinnande och väl etablerat koncept för miljö- och klimatsmarta, säkra och ekonomiskt hållbara transporter av livsmedel i Norrland.

Samtransporterat gods i Norrland innebär färre lastbilar längs vägarna, ökad säkerhet i trafiken och vid leveransplatser. Den positiva effekten blir extra stor vid leveranser i Norrlands inland, där butiker, skolor, kiosker kan få alla varor med samma bil oavsett avsändare.

Ökning av samtransporterat gods

Volymerna av andra leverantörers gods ökar stadigt, 2018 var det en volymökning om 6 procent jämfört med 2017 och utgör nu 61 procent av den totala godsvolymen. Ökningen fortsätter och vid Lincargos terminaler och mejerierna i Umeå och Luleå pågår ständigt strukturell utveckling för optimerad logistik och ökade volymer av samtransport.

Vid Umeå mejeri byggs ett helt nytt kyllager för en mer effektiv logistik i hanteringen av ökade godsmängder. Det nya kyllagret beräknas stå färdigt sommaren 2019. Vid mejeriet i Luleå har en ny frys installerats för att hantera ökade volymer av fryst gods från grossister som väljer Lincargo för samtransport.

Sträcka och fyllnadsgrad

För att beräkna kortast möjliga körsträcka har Lincargo utvecklat ett eget system för planering av rutter och kan med GPS följa varje bils körsträcka och stopp. Dessutom kontrolleras temperatur i bilarnas kyl- och frysutrymme.

Optimering av körsträckor har inneburit en kontinuerlig minskning av antalet körda mil vid jämförbart transportarbete. 2017 minskade antalet mil med 8 procent totalt och 2018 minskade milen ytterligare 2,3 procent, vid jämförbart transportarbete. Trots omläggning för hållbara transporter upprätthåller Norrmejerier positionen att erbjuda bästa leveranstäthet.

Lokala livsmedelsproducenter

Senaste utvecklingen har skett i hämtning av gods hos ett 50-tal lokala livsmedelsproducenter. Vid Norrmejeriers omlastningsterminaler i Luleå, Umeå och Lycksele sker omlastning för distribution till producenternas kunder i Norrland och övriga Sverige. En del livsmedelsproducenter har varor kopplat mot lokala handlare och då hämtas lokalt producerade livsmedel samtidigt som ordinarie leveranser utförs till livsmedelsbutiker, skolor eller bensinstationer.

Lyckat klimatarbete

Regeringskansliet och initiativet Fossilfritt Sverige lyfter Lincargos samtransport och ruttoptimering som ett lyckat exempel i klimatarbetet.

Norrmejeriers eget transportbolag Lincargo har tillgång till ett 70-tal kylda lastbilar via avtal med ett tiotal norrländska åkerier. Lincargo utför leveranser till 2 000 mottagare och nära 5 000 leveranser per vecka. Lincargo hämtar även varor hos mindre matproducenter. Norrmejerier samarbetar på samma sätt med norrländska åkerier om 14 tankbilar för hämtning av mjölk hos cirka 380 norrländska mjölkproducenter.

74 ton

Trafikverket har öppnat för lastbilar om 74 ton längs vissa Norrlandsvägar. Det innebär att Norrmejerier kan utföra transporter på vissa områden med högre lastvikt och större volym än tidigare. Tyngre ekipage innebär färre mil på väg, vilket är en miljöfördel. För att hantera en tyngre vikt väljer Norrmejerier släp med fem axlar istället för fyra, vid nyinköp.

Norrmejeriers intransportbilar uppgraderas löpande till högre lastvikt i takt med att vägar öppnas för 74 ton. Tankbilar för hämtning av mjölk förnyas efter 3,5 år eller 100 000 mil, men tankar och släp håller längre än så.

En av Norrmejeriers släpvagnar har rullat motsvarande 100 varv runt jordklotet och kommer fortsätta i drift ytterligare ett tag.

Förnybara drivmedel

Den mest hållbara milen är den mil som aldrig behöver köras. Färre mil ger både lägre kostnader och mindre utsläpp av CO2, Nox och partiklar och bidrar till mindre vägslitage. Därför kommer Norrmejerier fortsätta med optimering av körsträckor, oavsett tillgång till förnybara drivmedel.

Norrmejerier nyttjar det mest hållbara drivmedlet av vad som finns att tillgå lokalt. Där är förutsättningarna lika för samtliga transportörer av gods i Norrland. Ingen annan transportör i Norrland har bättre förutsättningar än Norrmejerier.

Under 2018 har bästa drivmedel i Norrland varit begränsat till diesel med inblandning av 35 procent palmoljefri HVO och 7 procent RME.

Under 2017 hade Norrmejerier tillgång till HVO100 i tankstationer inne på mejeriernas områden i Luleå och Umeå. (HVO100 gav 80–90 prodent mindre utsläpp av CO2e jämfört med ordinarie diesel). Vid längre transporter skedde dock tankning vid publika tankstationer där HVO100 inte fanns att tillgå.

HVO100 försvann helt som alternativ efter politiska beslut om att öka inblandningen av HVO i all diesel. Idag är merparten av tillgänglig HVO importerad med inblandning av PFAD, vilket är en restprodukt från palmoljetillverkningen. Beslutet om ökad inblandning av HVO i all diesel har ökat Norrmejeriers utsläpp av CO2, men det kan ha haft en positiv effekt på det totala CO2-utsläppet av fordon i Norrland. Bristen på förnybara drivmedel kan påverka Norrmejeriers möjligheter att uppnå satta miljömål mot 2020.

Möjlig utveckling

Norrmejerier söker ständigt alternativa drivmedel och fordon för mindre utsläpp CO2 och har sedan 2014 minskat klimatutsläppen från transporter med 43 procent CO2e.

Geografiska förutsättningar med långa avstånd begränsar dock urvalet av fordon. Tankstationer för alternativa drivmedel är inte heller utbyggda i stora delar av Norrmejeriers område.

Framtida möjligheter för minskade utsläpp av CO2 skulle kunna vara produktion av svensk HVO, exempelvis baserad på skogens restprodukter. En annan är ökad transport med biogas, jämfört med idag då Norrmejerier kör två biogasbilar i Skellefteå-området. Begränsningen är dock tillgång till tankstationer för biogas.

El-motorer är i närtid inte ett realistiskt alternativ för tunga transporter med långa avstånd.

TRANSPORTER	2018	2017	Förändr jämf föreg år, %	Förändr jämf basår 2014, %
Transportarbete per RC-mil, styck*	2,26	2,32	–2,3	N/A
Andel samtransporterat gods av total godsvolym, %	61	60	N/A	N/A
Volym samtransporterat gods, RC	424 887	398 378	6,5	N/A
Godsvolym total, antal RC	695 241	675 701	3	N/A
Klimatpåverkan transporter, ton CO2e	6941	5189	34	–43

* Kostnad för transporter (timmar och mil) där lönekostnad och skillnad i drivmedelskostnad är neutraliserat mellan åren vilket ger en tydlig indikation hur effektivt transporter utförs gällande färre körda mil.

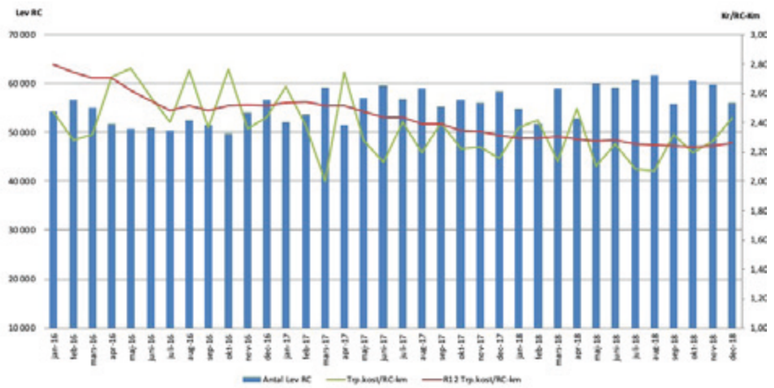

Grafen till vänster visar utveckling av med optimerade transporter.
Den gröna kurvan visar att fler rullburar ger lägre transportkostnad/rullburs-km (RC-km).
Den röda linjen visar hur Norrmejerier långsiktigt har minskat den genomsnittliga kostnaden/rullburs-km.
Utvecklingen har en direkt korrelation med ökad volym i bilarna, färre mil per rullbursenhet och en minskning av CO2-utsläpp per rullbursenhet.

Målsättningar
Nollvision olyckor
Högre frisktal än jämförbara verksamheter
Utvecklat arbetsgivarerbjudande

Styrkor
Starkt arbetsgivarerbjudande
Gör gott för Norrland lockar sökande
Norrmejerier Akademi
Kommunikativt ledarskap
Stolta och engagerade medarbetare

Utmaningar
Färre kvinnor än män
Ingen mejeriutbildning i Norrland
Konkurrens om kompetens

Den goda arbetsplatsen

Visionen om den Goda arbetsplatsen präglas av engagemang och delaktighet. Tillsammans tar vi ansvar för att nå våra mål och vi låter verksamheten genomsyras av företagets värdeord glädje, stolthet och flexibilitet. Tillsammans gör vi gott för Norrland.

Norrmejerier är mån om att vara den goda arbetsplatsen där medarbetare kan kombinera arbete, fritid och en hälsosam livsstil. Norrmejerier ska också vara en arbetsplats där man kan växa genom ansvar, öka sin kompetens och ta sig an nya utmaningar.

Positiva värden för Norrland

Norrmejeriers medarbetare uttrycker genom svar i medarbetarenkät att man upplever att företaget tillför positiva värden för Norrland.

Medarbetarna har uppmärksammat att den högre ledningen kommunicerar företagets uppdrag och vision på ett tydligare sätt och man känner till var man kan vända sig om man blir diskriminerad. 81 procent av de som svarat på enkäten känner till att man kan få stöd av sin arbetsgivare vid skadligt bruk av alkohol, droger eller spel.

Svarsfrekvensen för medarbetarenkäten är fortsatt hög om än något lägre än föregående år. Likaså är uppmätt index för olika områden något lägre än tidigare, dock väldigt liten skillnad, vilket gör det svårt att dra en tydlig slutsats för enskilda områden. Ett stärkande arbete kring företagets värdegrund har inletts, vilket omfattar samtliga medarbetare.

Det sker också en systematisk utveckling av arbete med Lean/Ofel som är Norrmejeriers arbetsmodell för delaktighet, engagemang, hållbarhet, lönsamhet och att göra gott för Norrland.

Nöjda kvinnor i minoritet

Norrmejerier är en processindustri med högre andel män i produktionen. Istället är andelen kvinnor högre bland tjänstemän. Norrmejerier behöver arbeta långsiktigt med att stimulera kvinnor i sina utbildningsval och företaget strävar efter att både kvinnor och män ska känna sig lockade att söka utlysta tjänster. Det handlar om att se arbetsplatsens möjligheter för både kvinnor och män att trivas på likvärdiga villkor och utvecklas i sin kompetens.

DEN GODA ARBETSPLATSEN	2018	2017
Svarsfrekvens medarbetarenkät, %	76	82
Nöjd medarbetarindex NMI (0–100), index	60	61
Mål, vision och Ofel, index*	4,06	4,18
Organisatorisk och social arbetsmiljö, index*	4,05	4,11
Engagemang och delaktighet, index*	3,99	4,07
Kompetens och utveckling, index*	3,91	3,93
Ledarskap, index*	3,79	3,84
Likabehandling, index*	4,24	4,4
Årsarbeten, antal	563	549
Andel kvinnor totalt, %	22	21
Andel kvinnor i ledande position, %	25	18
Frisknärvaro, %	95,3	95,8

* Index (max 5) av sammanlagda svar på ett antal enskilda frågor

Åldersfördelning 31 dec 2018

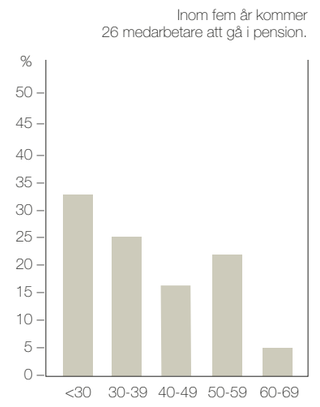

Många under 30 år arbetar i kyllager med plockning av varor. Den här gruppen består även av fler timanställda än i andra åldersgrupper.

En strategi som har haft framgång är att målmedvetet eftersöka kvinnor med kompetens och egenskaper för ledarroller. Vid mejeriet i Luleå består den lokala ledningsgruppen av tre kvinnor och två män. En av kvinnorna har rollen som platschef. Andelen kvinnor är 20 procent i företaget, medan 32 procent av gruppen ledare är kvinnor. På frågan om att vara stolt över att jobba inom Norrmejerier ger kvinnorna högre värden än männen i vår medarbetarundersökning.

Friskvård

Som arbetsgivare har Norrmejerier ett ansvar för medarbetares hälsa. Friskvårdsarbetet ingår som en del av arbetsmiljöarbetet på Norrmejerier. Det finns också ett samband mellan hälsa och produktivitet, varför Norrmejerier satsar på hälsofrämjande aktiviteter.

Alla medarbetare erbjuds friskvårdsersättning eller förmånligt månadskort på träningsanläggning.

Norrmejerier uppmuntrar till deltagande i aktiviteter som Blodomloppet, där det arrangeras, Stadsmaran i Luleå och andra hälsobringande och sociala aktiviteter.

Under våren anordnades en friskvårdsutmaning i Challenge där medarbetare genom träning samlade ihop 10 000 kronor till verksamheten vid Hjältarnas Hus.

Frisklinjen

Företaget avser att inrätta Frisklinjen från 2019, vilket är en tjänst för medarbetare vid anmälan av sjukfrånvaro. Dessutom är det ett systemstöd för ledare i strukturerad uppföljning och i att ge stöd till medarbetare i snabb återgång till arbete. Norrmejeriers ambition är att uppnå ökad frisknärvaro.

Arbetsmiljö

Norrmejerier arbetar utvecklande med incidentrapporter i syfte att minimera tillbud och olyckor. För rapportering om risker, tillbud, olyckor eller sjukdom orsakad av arbete används LIA, Livsmedelsbranschens informationssystem om arbetsmiljö.

Vid rapportering startar en orsaksutredning för åtgärder som förhindrar att händelser upprepas. Samtliga medarbetare har behörighet att rapportera händelser i LIA.

Norrmejerier som arbetsplats

Norrmejerier månar om medarbetares delaktighet och engagemang och där har chefer och ledare en viktig funktion i företagets kommunikation och som bärare av företagets värdegrund och kultur. Därför är Norrmejerier mån om utbildning för ledare och olika former av ledarstöd. Intranätet används för information och som stöd i arbetsprocesser. Ett tryckt månadsblad ger information till medarbetare som inte dagligen använder dator i arbetet.

Förändringsprocess

2016 antog styrelsen en ny strategi och därefter påbörjades en förändringsprocess av verksamheten utifrån nya riktlinjer. Under 2017 sattes en ny organisationsstruktur med fem affärsområden med eget resultatansvar för hela kedjan, från marknadsföring, produktutveckling, försäljning, produktion och logistik.

2018 har organisationen ytterligare utvecklats med exempelvis en kommersiell funktion med ytterligare utveckling av säljfokus. Arbetet har fortsatt med processer för lönsamhetsstyrning genom hela företaget och ett ännu tydligare fokus på förbättrad produktivitet i alla arbetsflöden. Förberedelser har gjorts för införande av TAK/OEE i produktionsprocessen.

Uppdrag som projektledare

Norrmejerier är i en utvecklingsprocess för framtidens mejeri. I huvudsak engageras Norrmejeriers egna medarbetare som erbjuds att projektleda eller vara delaktiga i utvecklingsprojekt.

På det viset investerar företaget i kunskap som följer med när produktionsutrustning tas i drift och för utveckling av nya arbetssätt och metoder.

Norrmejerier är ett företag med en stor bredd på arbetsområden som kräver många olika kompetenser. Norrmejerier är mån om att vara den goda arbetsplatsen där man ska kunna växa genom ansvar, öka sin kompetens och ta sig an nya utmaningar.

Norrmejerier Akademi

Norrmejerier Akademi har vuxit fram utifrån företagets behov av kompetensutveckling. Eftersom utbildning inom mejeri saknas i norra Sverige är det avgörande att ta tillvara på företagets egna kunskaper, styrkor och erfarenheter.

Kurser och program inom Norrmejerier Akademi syftar dels till att förmedla en gemensam värdegrund i en lärande organisation, dels också till att åstadkomma resultat i samverkan med varandra.

Programmen ska ge konkreta verktyg att arbeta med, skapa motivation, engagemang och utveckla samarbeten i relation till andra. Genom att lära ut till andra och lära av varandra kan företagets samlade kompetens växa.

Mejeriprogrammet

Under 2018 har en grupp i Mejeriprogrammet avslutat och en ny har påbörjat ett nytt program hösten 2018. Under fem moduler fördelat under ett år varvas teori och praktik där medarbetare från olika anläggningar och avdelningar med olika kompetenser fördjupar sig i Norrmejeriers olika processer och ökar sin förståelse för företaget som helhet.

Mentorprogrammet

I augusti avslutades första omgången av Norrmejeriers egna Mentorprogram. Adepter och mentorer uttrycker samfällt att utbytet har varit värdefullt och att de utvecklats både på ett personligt plan och i sin yrkesroll. En ny omgång av mentorprogrammet startade med några av de deltagare som avslutat Mejeriprogrammet.

Mejeriteknikerutbildning

I december 2018 tog en medarbetare examen i programmet till mejeritekniker i Odense i Danmark. Ytterligare två medarbetare påbörjade samma utbildning i augusti 2018.

Exempel på genomförda utbildningar inom Norrmejerier Akademi under 2018

- Introduktionsprogram för nyanställda
- Mejeri- och produktkunskap
- Livsmedelssäkerhet
- Mejeriprogram
- Mentorprogram efter avslutat Mejeriprogram
- Utbildning ”Att leva och verka”
- Medarbetarskapsutbildningar i Luleå, Burträsk och Umeå.
- Projektledarutbildning
- Ledarutveckling genom interna utbildningar och seminarier

Därutöver genomförs löpande utbildning i bland annat hygien, livsmedel, arbetsskydd, arbetsmiljö, hjärt- och lungräddning, truck, maskin, miljö och IT.

Alla människors lika värde

Norrmejerier består av flera arbetsplatser med en dominans av män. Trots det uttrycker kvinnorna att de är mer nöjda och stolta. Relativt till andelen kvinnor i företaget är andelen kvinnor i ledande position större.

Norrmejerier önskar att gruppen medarbetare, vad gäller mångfald och inkludering, ska återspegla ett nytt och framväxande samhälle och gärna i den takt samhället förändras. Det är en utmaning som delas med många andra industriföretag och är något Norrmejerier aktivt försöker utveckla.

Norrmejerier har en likabehandlingsplan med utgångspunkt i alla människors lika värde, rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Planen syftar till att motverka diskriminering och istället uppnå lika möjligheter för alla oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Årligen genomför Norrmejerier en lönekartläggning i syfte att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga skillnader i lön mellan kvinnor och män.

Likvärdiga möjligheter

Medarbetarenkäten för 2018 visar att de flesta medarbetare anser att män och kvinnor har likvärdiga möjligheter att göra karriär inom Norrmejerier. Andelen kvinnor i ledande position är också något högre än andelen kvinnor i företaget totalt.

Ledningen ser allvarligt på alla former av diskriminering. Under 2018 har ett förstärkt arbete startat kring företagets värdegrund. Norrmejerier tar ställning mot alla former av diskriminering och sexuella trakasserier och hanterar händelser med upparbetade rutiner. Samtliga medarbetare uppmanas anmäla alla former av trakasserier till sin närmaste chef, alternativt skyddsombud, fackorganisationer, företagshälsovård, chef i högre ställning eller HR.

Långanställningstid

Många anställda vid Norrmejerier stannar kvar i företaget under många år. Varje år uppmärksammas också de medarbetare som arbetat 25 år i företaget, med lunch och en gåva. Det är en spännande stund att tillsammans blicka tillbaka och ser hur företaget utvecklats över tid, något som även delats i artikel på intranätet.

Korta vägen till arbetslivet

Norrmejerier har ett samarbete med ”Korta vägen”, vilket är en utbildning som vänder sig till utländska akademiker från ett land utanför EU/EES. Norrmejerier erbjuder i möjligaste mån praktikplats för deltagare i Korta vägen.

Globala, nationella och egna mål

Vi vill bidra till FNs globala hållbarhetsmål och de svenska miljömålen. Nedan beskriver vi hur de hänger samman med Norrmejeriers verksamhet, egna hållbarhetsmål och vilka resultatindikatorer vi använder för att mäta våra förbättringar. Läs mer om mål och mätningar i avsnitt "Om Norrmejeriers Hållbarhetsrapport" på sida 34 och 35.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Generationsmålet är ett övergripande mål som ger vägledning om de värden som ska skyddas och den omställning av samhället som behöver ske inom en generation för att nå miljömålen. Norrmejeriers vision är att göra gott för Norrland, ett levande Norrland som vi kan vara stolta över.

Globala hållbarhetsmål FN (SDB) 2030	Nat. miljökval. mål	Norrmejeriers egna hållbarhetsmål	2017	2018
2 INGEN HUNGER Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk 2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.	 Ett rikt odlingslandskap	Vi ska bidra till en trygg och hållbar livsmedelsförsörjning av näringsrika mejeri-produkter i norra Sverige. Målsättning är en årlig invägning på 210 milj kg norrländsk mjölk.	206 Mkg	206 Mkg

Globala hållbarhetsmål FN (SDB) 2030	Nat. miljökval. mål	Norrmejeriers egna hållbarhetsmål	2017	2018
15 EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald 15.1 Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser 15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter	 Grundvatten av god kvalitet Levande sjöar och vattendrag Ingen övergödning Bara naturlig försurning Giftfri miljö Frisk luft Ett rikt växt- och djurliv	Mjölkgården kan med sin verksamhet ha inverkan på miljön i form av förbrukning av vatten, gödsel, växtskyddsmedel, utsläpp i luft och av näringsämnen och kemikalier i sjöar, hav och vattendrag. Sedan januari 2017 ingår en Hållbarhetspolicy i Norrgården® som är Norrmejeriers eget kvalitetssäkringssystem. Avsikten är att stimulera den norrländska mjölkgården till hållbart ansvar för miljön. Hållbarhetspolicyn omfattar totalt nio miljömål.		
		Vi ska bidra till ett rikt odlingslandskap och främja ett rikt växt- och djurliv. Vi mäter det i antal hektar som hålls öppna.	55 000 ha* *baserat på inlämnad gårdsdata	

Globala hållbarhetsmål FN (SDB) 2030	Norrmejeriers egna hållbarhetsmål	2017	2018
8 ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT Verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla 8.5 Senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män, inklusive ungdomar och personer med funktionsnedsättning, samt lika lön för likvärdigt arbete 8.8 Skydda arbetstagarnas rättigheter och främja en trygg och säker arbetsmiljö för alla arbetstagare, inklusive arbetskraftsinvandrare, i synnerhet kvinnliga migranter, och människor i otrygga anställningar	Vi ska verka för den goda arbetsplatsen som präglas av engagemang, delaktighet, likabehandling och kommunikativt ledarskap. Nöjd medarbetarindex 0–100 Likabehandling (5-gradig skala) Fördelning kvinnor/män, %	 61 4,4 21/79	 60 4,24 22/78

Globala hållbarhetsmål FN (SDB) 2030	Nat. miljökval. mål	Norrmejeriers egna hållbarhetsmål	2017	2018
12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION Främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster 12.3 Till 2030, halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd. 12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön. 12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall	 Giftfri miljö Frisk luft Levande sjöar och vattendrag	Vi ska minska energi- och vattenförbrukning med 20% till år 2020 med 2011 som basår. Inköpt energi Vattenförbrukning Vi ska årligen minska uppkommet kg avfall och restprodukter i produktionen och förhindra svinn av livsmedelsavfall. Uppkommet avfall *Motsvarande jämförelsevärde saknas för år 2016-2017	 –6% 10,4% –*	 –7% 10,2% –6%

Globala hållbarhetsmål FN (SDB) 2030	Nat. miljökval. mål	Norrmejeriers egna hållbarhetsmål	2017	2018
13 BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser 13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå. 13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning	 Begränsad klimatpåverkan	Miljöbelastningen från våra transporter ska minska och utsläppen av CO2e ska minska med 70% till år 2020 med 2014 som basår. Utsläppen av CO2e från energiförbrukningen ska minska jämfört med 2014 som basår. Koldioxidutsläppen och därmed klimatavtrycket från våra förpackningar ska minska jämfört med 2017. * Motsvarande jämförelsevärde saknas för år 2016-2017 Vi ska tillsammans medverka till att utsläpp av växthusgaser minskar från energiförbrukning och bränslen på gårdarna. Mätvärde saknas på gård	–57% –57% –* –*	–43% –59% –21% –*

Jämförande värde med 2011 gällande energi, vatten och koldioxidutsläpp från produktionen tar inte hänsyn till förändring och utökning av verksamheten under den aktuella perioden. Läs mer om förändrad verksamhet på sida 23.

Om Norrmejeriers hållbarhetsrapport

I vår Hållbarhetsredovisning berättar vi om våra utmaningar och begränsningar, men också om vad vi uppnått och vilka möjligheter vi har med vårt hållbarhetsarbete. Vi vill att all kommunikation om såväl företaget som hållbarhetsarbetet ska vara transparent, och vara lätt att förstå. Framför allt är vårt hållbarhetsarbete en förutsättning för företagets och ägarnas lönsamhet.

Vi ser Norrmejerier som en självklar del i en norrländsk och svensk livsmedelsproduktion och står bakom mål i nationell och regionala livsmedelsstrategier om en ökad livsmedelsproduktion och högre självförsörjningsgrad. Norrmejerier är en del i det norrländska samhället och en del i en svensk, europeisk och global mejerinäring.

Vi strävar efter att data ska vara lätta att förstå och gå att sätta in i sitt sammanhang och vara jämförbara med andra företag. Vi vill följa data under en följd av år, men det är oundvikligt att data kommer bytas ut och läggas till vartefter teknik och metoder utvecklas.

Norrmejeriers redovisning utgör ett komplement till Norrmejeriers Årsredovisning och Norrmejeriers Uppförandekod.

Norrmejerier har tagit intryck av GRI Standards för hållbarhetsredovisning och har gjort ett urval avvägt utifrån relevanta intressenter, i vilket sammanhang företaget och medlemmarna är verksamma och utifrån ett lönsamhetsperspektiv för ägarna, de norrländska mjölkbönderna.

Intressenter för väsentlighetsanalys

Norrmejeriers intressenter är alla de som har förväntningar på företaget eller organisationen. Det är allt från ägare som förväntar sig en god ersättning för sin mjölk, konsumenter som har förväntningar om att Norrmejerier ska erbjuda mejeriprodukter av utmärkt kvalitet, till myndigheter som kontrollerar att vi följer lagkrav och intresseorganisationer som ställer krav på bästa miljöhänsyn.

Väsentlighetsanalysen här nedan är framtagen utifrån interna, respektive externa intressenters intresse av verksamheten.

Interna intressenter är ägare och medarbetare. Ägares intressen styrs utifrån strategiska mål utformade av ägargruppen. Medarbetares intressen fångas genom analys av medarbetarenkät och av löpande dialog som sker i samverkan, arbetsplatsträffar och i daglig uppföljning genom exempelvis Lean/Ofel.

Externa intressenters intressen av Norrmejerier fångas i bland annat kundbarometer, konsumentundersökningar, möten med myndigheter, studenter, banker, försäkringsbolag med flera. Se lista på föregående sida. Norrmejerier har också en nära dialog med entreprenörer och samarbetsparter.

Vi är måna om att ha en öppen och transparent dialog med alla som hör av sig till oss. Vi uppskattar frågor vilket gör att vi kan förbättra oss och utveckla produkter och sortiment men också hur vi jobbar med hållbara frågor för Norrland.

Intressent- och väsentlighetsanalys

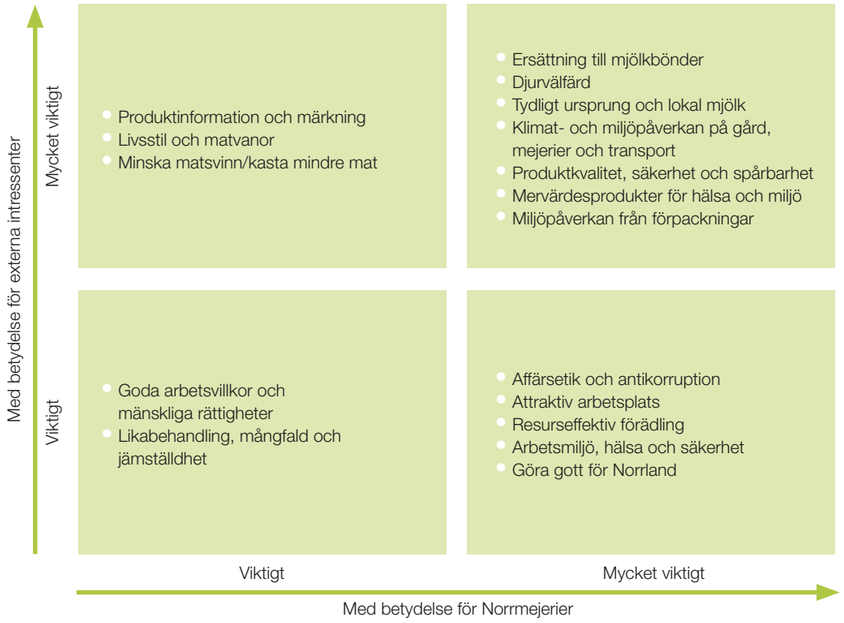

Interna intressenter
Ägare/medlemmar
Medarbetare
Skyddsombud
Fackföreningar

Externa intressenter
Övriga leverantörer
Konsumenter
Barn och unga
Kunder
Media
Myndigheter
Politiker
Miljöorganisationer
Studenter
Potentiella medarbetare
Banker
Försäkringsbolag
Branschorgan
Åkerier
Entreprenörer och andra samarbetsaktörer

Metoder för beräkningar

Beräkningar som hänvisas till i Hållbarhetsredovisningen bygger på strukturerad och kontinuerlig mätning av förbrukning av bland annat energi och vatten, uppkommet avfall och utsläpp.

Vi genomför beräkning av växthusgasutsläpp enligt metoden GHG protokollet.

GHG-protokollet (Greenhouse Gas Protocol) utvecklades av World Resources Institute (WRI) och World Business Council on Sustainable Development (WBCSD) vilket är en global standard för mätning, hantering och rapportering av växthusgasutsläpp. För mer information se https://ghgprotocol.org/corporate-standard.

De utsläpp som redovisas i denna rapport omfattar direkta utsläpp från förbränning, med mera i scope ett och indirekta utsläpp från inköpt energi i scope två, samt delar av indirekta utsläpp från inköpta förpackningar, tjänsteresor och transporter samt produktion och distribution av energi och fordonsbränslen i scope tre.

Vi låter genomföra oberoende granskning av våra beräkningar enligt GHG-protokollet.

Hållbarhets- och miljömål

De svenska nationella 16 miljökvalitetsmålen beslutades gälla 1999 och ska vara uppnådda år 2020. De nationella miljömålen, samt aspekter som vi bedömt är det som direkt och indirekt påverkar miljön, har varit underlag för när vi år 2009 beslutade oss för att certifiera vårt miljöarbete inom mejeriproduktionen enligt ISO14001 och då beslutade om viktiga miljömål för att uppnå hållbar utveckling.

FN beslutade år 2015 om 17 globala hållbarhetsmål i syfte att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen och främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen.

De globala hållbarhetsmål och de nationella miljökvalitetsmålen som vi närmast kan bidra med att uppnå tillsammans med våra egna hållbarhetsmål finns angivna i tabellen på uppslaget 32 och 33.

Här presenteras även resultat för ett antal nyckeltal i avsikt att mäta Norrmejeriers utveckling inom hållbarhet.

Foto Hållbarhetsredovisning 2018

Omslag
Betande kor – Foto: Erik Hillbom

Sidorna 4–5
Ulla Bergström – foto: Johan Gunseus
Anders Fredriksson – foto: Jan Lindmark

Sidorna 6–7
Uppslag: Norrländskt kretslopp som gör gott
Landskap med ko – foto: Erik Hillbom
Frilagd ko – foto: Jan Lindmark
Bönder – foto: Erik Hillbom
Skördemaskin – foto: Jan Lindmark
Kvinna och hylla – foto: Mariann Holmberg
1-literförpackning – produktbild
Smörgås – foto: Mattias Södermark
Mjölkglas – Patrick Degerman
Biogasanläggning – foto: Mariann Holmberg
Man och mejeri – foto: Mariann Holmberg
1,5 literförpackning – produktbild
Lincargo bil – foto: Per Lundström
Man och rangering – foto: Per Lundström

Sida 10
Ko med kalv i lagård – foto: Jan Lindmark
Ko i hage – foto: Jan Lindmark

Sida 12
Fåglar (gulsparv, ortolansparv, storspov, gråsparv och stare) – foto: Jörgen Wiklund
Fågel (hussvala) – foto: Jan Lindmark

Sida 13
Bakgrund landskap – foto: Per Lundström
Frilagd ko – foto: Jan Lindmark

Sida 14
Gräddfil – foto: Erik Hillbom

Sida 18
Patrik Norqvist – foto: Johan Gunseus

Sida 21
Frysrum – foto: Per Lundström
Mejeri – foto: Mariann Holmberg

Sida 33
Biogasanläggning – foto: Mariann Holmberg

Sida 25
Lyft av nya silos – foto: Mariann Holmberg

Sida 26 och 27
Lincargo i landskap – foto: Per Lundström
Man och rangering – foto: Per Lundström

Sida 31
Man tittar på produktionen – foto: Mariann Holmberg
Glada kvinnor – foto: Mariann Holmberg
Kvinna, man och dator framför fönster – foto: Mariann Holmberg
Man och rangering – foto: Per Lundström
Robot i ostförädling – foto: Jan Lindmark

norrmejerier